

UCHWAŁA NR VI/61/2019
RADY MIEJSKIEJ W CHMIELNIKU
z dnia 25 marca 2019 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie
Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2019-2025.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 506) i art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.), Rada Miejska w Chmielniku uchwala, co następuje:

§1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Chmielnik na lata 2019-2025, która stanowi załącznik do uchwały.

§2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Chmielnik.

§3.

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Miejskiej w Chmielniku

Anita Jabłońska

UZASADNIENIE

do projektu uchwały Nr VI/61/2019 Rady Miejskiej w Chmielniku
z dnia 25 marca 2019 r.

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm..) Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych

PRZEWODNICZĄCA
Rady Miejskiej w Chmielniku

Anita Jabłońska



Załącznik
do Uchwały Nr VI/61/2019
Rady Miejskiej w Chmielniku
z dnia 25 marca 2019 r.

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
dla Gminy Chmielnik
na lata 2019-2025

Chmielnik 2019

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Proces tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	5
3. Podstawy prawne w zakresie pomocy społecznej.....	6
3.1. Zgodność z innymi dokumentami strategicznymi	10
4. Diagnoza i analiza sytuacji społecznej Miasta i Gminy Chmielnik.....	13
4.1. Gmina Chmielnik	13
4.2. Struktura ludności.....	16
4.3. Sytuacja gospodarcza	17
4.4. Sytuacja na lokalnym rynku pracy	19
4.5. Infrastruktura mieszkaniowa	23
4.6. Infrastruktura społeczna	25
4.6.1. Edukacja	25
4.6.2. Sektor pozarządowy i aktywność społeczna	29
4.6.3. Kultura.....	31
4.6.4. Służba zdrowia	32
5. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chmielniku	42
5.1. Świadczenia z pomocy społecznej	46
5.1.1. Pomoc dla rodzin i dzieci	49
5.1.2. Świadczenia rodzinne.....	49
5.1.3. Pomoc dla osób starszych	51
5.1.4. Niepełnosprawność	51
5.1.5. Uzależnienia	55
5.1.6. Zespół Interdyscyplinarny	60
5.1.7. Asystent rodziny	63
6. Analiza SWOT	65
7. Misja i cele strategiczne	67
7.1. Cele strategiczne oraz kierunki działań.....	67
8. Spodziewane efekty wdrażania Strategii.....	73
9. Finansowanie działań	74
10. Komunikacja społeczna i promocja	75
11. Monitoring i wdrażanie strategii	76
12. Zakończenie	77

1. Wstęp

Jednym z najważniejszych zadań samorządu lokalnego jest rozwiązywanie problemów społecznych. Obszary działań w szeroko rozumianej sferze społecznej, realizowane przez samorząd lokalny, przy wsparciu organizacji i instytucji z różnych sektorów życia publicznego, mają na celu wsparcie osób i rodzin potrzebujących pomocy. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną zarówno na poziomie społeczności lokalnej jak i na poziomie rodziny czy jednostki wymaga wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, profesjonalnego i systematycznego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy i miasta. Pomoc społeczna to wsparcie finansowe osób i rodzin rzeczywiście tego wymagających, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a także tworzenie warunków umożliwiających osobom w wieku produkcyjnym pozostającym bez pracy, niepełnosprawnym oraz osobom w wieku poprodukcyjnym godnego życia oraz uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chmielnik ma na celu skuteczne rozwiązywanie i ograniczenie problemów społecznych, jest dokumentem, który kierunkuje podejmowanie tych działań. Przewodnim celem strategii jest dokonanie diagnozy i analizy sytuacji społecznej, określenie misji Miasta i Gminy, a następnie opracowanie założeń, priorytetów i celów lokalnej polityki społecznej, które to posłużą do przygotowania programów pomocowych wspierających osoby i rodziny z grup szczególnego ryzyka z resztą społeczeństwa.

Niniejsza strategia jest dokumentem uspołecznionym, w pracach nad nią uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, służby zdrowia i przedstawiciele organizacji pozarządowych. Dokument ma charakter kilkuletni i jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym. Daje możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne, m.in. z Unii Europejskiej.

Skuteczność wyznaczonych działań pomocowych zawartych w strategii w znacznej mierze zależy od posiadanych i pozyskiwanych przez Gminę środków finansowych ale również od szerokiej, aktywnej oraz skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Opracowanie i przyjęcie do realizacji niniejszej strategii jest wypełnieniem ustawowego obowiązku ustalonego Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku – o pomocy społecznej (tj. Dz. U z 2018 r. poz. 1580 z póź. zm.). Ustawa ta nałożyła na gminy

opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

2. Proces tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Prace nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chmielnik przebiegały w kilku etapach i można je podzielić na trzy zasadnicze części, wprowadzająca, część diagnostyczno-analityczna, część programowa.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji Strategii oraz uwarunkowań prawnych i strategiczno-programowych tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno-analityczna określa rzeczywistą kondycję gminy, zawiera diagnozę w wybranych obszarach problemowych:

- uwarunkowania demograficzne,
- sytuacja gospodarcza,
- sytuacja na lokalnym rynku pracy,
- infrastruktura mieszkaniowa,
- infrastruktura społeczna, w tym: edukacja, aktywność społeczna, kultura, służba zdrowia,
- przyczyny korzystania z pomocy społecznej w gminie.

Diagnoza umożliwiła nie tylko powiązanie proponowanych strategii działań z faktycznym zapotrzebowaniem społeczności lokalnej, ale pozwoliła również wyznaczyć główne obszary strategiczne. Drugim etapem tej części była identyfikacja słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT).

Część programowa polegała na zdefiniowaniu misji i głównych kierunków działania oraz pożądanych zmian, do których powinny one doprowadzić. Zidentyfikowano główne cele strategiczne. Drugi etap wiązał się z programowaniem, a więc rozpisaniem Strategii na szczegółowe priorytety i formy realizacji. Kolejny etap prac dotyczył kwestii zaplanowania procesu wdrażania i monitoringu. Tak przyjęta metodologia prac nad strategią zapewnia jej spójność a także umożliwia jej efektywne wdrażanie oraz późniejszą ocenę jej skuteczności.

3. Podstawy prawne w zakresie pomocy społecznej

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U z 2018 r. poz. 1580 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „Opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich między innymi:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 poz. 994. z późn. zm.)
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2018r. poz. 998 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2019, poz. 217),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2137),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2018r. poz.1030 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 180, z późn. zm.) oraz aktów wykonawczych do tej ustawy,
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 2096 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 682 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 554 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2018 r. poz. 2220 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1510 z późn. zm.),
- Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018r., w sprawie ustanowienia wieloletniego nowego programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2019-2023,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1878),
- Ustawa z dn. 21.06.2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1234 z późn. zm.),
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1832 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. 2018r. poz. 2134 z późn. zm.).

Niniejsza Strategia jest zgodna z w/w aktami prawa oraz wpisuje się w założenia dokumentów strategicznych zarówno tych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym jak i lokalnym,

Ustawa z dn. 12.03.2004 o pomocy społecznej

Warunki prawne i organizacje systemu pomocy społecznej określa ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U z 2018 r. poz. 1580 z późn. zm.). Definiuje ona:

1. Zadania pomocy społecznej;
2. Rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przyznawania;
3. Organizację pomocy społecznej;
4. Zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy **pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.**

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami

fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ustawa wymienia różne przypadki, w jakich udziela się pomocy społecznej, w szczególności z powodu:

1. ubóstwa;
2. sieroctwa;
3. bezdomności;
4. bezrobocia;
5. niepełnosprawności;
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby;
7. przemocy w rodzinie;
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
10. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
11. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
12. alkoholizmu lub narkomanii;
13. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
14. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych

Ustawa o świadczeniach rodzinnych tworzy odrębny od systemu pomocy społecznej system pozaubezpieczeniowych świadczeń mających na celu wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Ustawa zawiera katalog świadczeń rodzinnych oraz katalog podmiotów przyznających i wypłacających świadczenia rodzinne. Wprowadza ona także docelowo jeden organ właściwy w tym zakresie tj. wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie rodzinne lub je otrzymującej.

Ustawa z dn. 19.08.1994 o ochronie zdrowia psychicznego

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe

oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

1. promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
2. zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy, niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
3. kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Ustawa z dn. 24.04.2003 o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

Jest ważnym aktem prawnym wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to:

- prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego),
- uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego),
- nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego,
- wolontariat.

Ustawa z dn. 26.10.1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 41 ust. 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”.

Ustawa z dn. 21.06.2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy

Ustawa reguluje zasady i formy ochrony praw lokatorów oraz zasady gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy. Tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej należy do zadań własnych Gminy, która na zasadach i warunkach przewidzianych w ustawie, zapewnia lokale socjalne i lokale zamienne, a także zaspokaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach.

Ustawa przewiduje, że eksmisja w niektórych kategoriach byłych najemców możliwa jest tylko wtedy, gdy zapewni się im lokal socjalny. Pomieszczenie spełnia kryteria lokalu socjalnego, jeżeli nadaje się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, a powierzchnia pokoi przypadająca na członków gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m² (w przypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10 m², przy czym lokal ten może mieć obniżony standard). Sąd orzeka o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego bądź o braku takiego uprawnienia, przy czym obowiązek zapewnienia lokalu socjalnego należy do Gminy. Najczęstszymi powodami wypowiedzenia umowy najmu są zaległości czynszowe lub patologiczne zachowanie lokatora (zakłócanie porządku publicznego, przemoc w rodzinie itp.).

Ustawa z dnia 9 czerwca 2001r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Podstawowym celem ustawy jest kompleksowe uregulowanie problematyki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej nad dziećmi pozbawionymi prawidłowej opieki rodzicielskiej. Ustawa ma za zadanie wzmocnić wsparcie dysfunkcyjnej rodziny biologicznej dziecka, a w przyszłości ograniczyć liczbę dzieci objętych pieczą zastępczą.

Zadania Gminy to.

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

3.1. Zgodność z innymi dokumentami strategicznymi

Działania zawarte w Strategii są spójne z głównymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej, Rzeczypospolitej Polskiej, Województwa Świętokrzyskiego oraz Powiatu Kieleckiego oraz Miasta i Gminy Chmielnik.

POZIOM EUROPEJSKI

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu — Europa 2020

SRPS Miasta i Gminy Chmielnik wpisuje się w szczególności w trzy cele: dążenie do stabilizacji socjalnej rodzin, podniesienie wskaźnika zatrudnienia oraz wspieranie włączenia społecznego. Podkreśla potrzebę wspólnego działania na rzecz wychodzenia z kryzysu, racjonalnego wykorzystywania zasobów, wdrażania reform związanych z globalizacją i starzeniem się społeczeństw.

POZIOM KRAJOWY

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Niniejszy dokument jest spójny z celem głównym, dotyczącym poprawy jakości życia Polaków dzięki stabilnemu wzrostowi gospodarczemu. Niniejsza Strategia wpisuje się w cel 6, rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie *workfare state*, który obejmuje między innymi:

- zmianę funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia w kierunku zwiększenia ich efektywności;
- zmianę w systemie zabezpieczenia społecznego oraz systemie podatkowym, tak aby zwiększyć opłacalność i skłonność do podejmowania pracy;
- zapewnienie rozwoju elastycznych form zatrudnienia;
- stworzenie warunków dla wzrostu liczby osób niepełnosprawnych, zatrudnionych na otwartym rynku pracy,
- zapewnienie jak najlepszej adresowalności świadczeń i zasiłków oraz rozwój ekonomii społecznej;
- zapewnienie wsparcia rodzin wielodzietnych, zabezpieczających je przed ryzykiem wykluczenia społecznego;
- zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych w priorytetowych dziedzinach medycyny (np. kardiologia, onkologia, neurologia, ortopedia i psychiatria);
- stworzenie modelu aktywności intelektualnej, społecznej i zawodowej osób starszych opartego na wykorzystywaniu ich potencjałów i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

SRPS jest spójna z celem głównym, jakim jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarcze, społeczne i instytucjonalne potencjałów zapewniających zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Niniejsza Strategia znajduje odniesienie w obszarach strategicznych:

- Spójność społeczna i terytorialna, cel 1: integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.
- Sprawne i efektywne państwo, cel 3: wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek interwencji: rozwój kapitału społecznego;
- Konkurencyjna gospodarka, cel 4: rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020

SRPS Miasta i Gminy Chmielnik jest zgodna z celem głównym tego Programu, jakim jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz wzrost spójności społecznej.

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020. Nowy wymiar aktywnej integracji.

SRPS Miasta i Gminy Chmielnik wpisuje się w cel programu dotyczący poprawy jakości i poziomu życia seniorów, poprzez kompleksowe połączenie działań obejmujących sferę edukacji, integracji międzypokoleniowej, partycypacji obywatelskiej oraz usług społecznych ze szczególnym uwzględnieniem wolontariatu osób starszych.

POZIOM REGIONALNY

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku

SRPS nawiązuje do celu głównego, jakim jest wzrost atrakcyjności województwa poprzez zintegrowany rozwój w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

4. Diagnoza i analiza sytuacji społecznej Miasta i Gminy Chmielnik

4.1. Gmina Chmielnik

Gmina Chmielnik położona jest w środkowowschodniej części województwa świętokrzyskiego. W jego strukturze stanowi jednostkę administracyjną powiatu kieleckiego. Według podziału administracyjnego gmina Chmielnik jest najbardziej wysuniętą na południe gminą powiatu kieleckiego. Od północy(N) graniczy z dwiema gminami Morawicą i Pierzchnicą, od południa (S) z gminą Busko-Zdrój, od wschodu (E) z gminą Gnojno, a od zachodu (W) z gminą Pińczów i Kije.

Obecnie Chmielnik to nazwa topograficzna, związana z kulturą agrarną i oznacza miejsce uprawy chmielu niezbędnego przy warzeniu piwa. W zapisach źródłowych notowana jest ona w postaciach: *Chmielik*, *Chmelik*, *Chmelick*, *Chmyelik*, *Chmyelyk*, *Chmyelnik* i ostatecznie Chmielnik.

Gmina Chmielnik zajmuje obszar o powierzchni ok. 143 km², w jej skład wchodzi miasto Chmielnik i 26 sołectw. Teren gminy jest stykiem Gór Świętokrzyskich, Pogórza Szydłowskiego (część północno-środkowa gminy) i Niecki Nidziańskiej (część południowa). Według stanu na dzień 31.12.2018 r. ludność gminy liczy 11 225 mieszkańców, w tym w mieście 3 691, w sołectwach 7 534 mieszkańców.

W Chmielniku krzyżują się ważne szlaki komunikacyjne: z północnego zachodu na południowy wschód biegnie przez gminę droga krajowa nr 73 relacji Kielce – Tarnów, ze wschodu na zachód droga krajowa nr 78 Chmielnik – Jędrzejów oraz z zachodu na wschód droga wojewódzka nr 765 relacji Chmielnik- Staszów- Osiek. Położenie tych dróg ma dla gminy duże znaczenie ekonomiczne i turystyczne, gdyż istnieje dosyć dobre połączenie drogowe z takimi miastami jak: Kielce (33 km), Busko-Zdrój (17), Warszawa (213,5 km), Tarnów (88 km), Kraków (105 km), Łódź (182 km), Katowice (153 km), Częstochowa (132 km), Lublin (190 km), Rzeszów (140 km). Na terenie Gminy istnieje również dosyć gęsta sieć dróg lokalnych, które łączą okoliczne wsie z miastem Chmielnik.

Gmina Chmielnik położona jest na obszarze o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, co potwierdza objęcie znacznej jej części dwiema formami ochrony przyrody: parkiem krajobrazowym i obszarem chronionego krajobrazu. Fragment południowo-zachodniej części gminy znajduje się w granicach Szanieckiego Parku Krajobrazowego oraz otuliny Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego. Cały wschodni obszar gminy oraz jej

północno-zachodnia część położona jest w granicach Chmielnicko-Szydłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Atrakcyjność turystyczną gminy podnoszą zabytki architektury i budownictwa. W samym Chmielniku znajduje się m.in. kościół p.w. Św. Trójcy z XIV wieku, kościół parafialny z XVIII wieku czy murowana synagoga z XVII wieku. W okolicznych miejscowościach przetrwało wiele zabytkowych budowli, wśród nich Sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej z klasztornym zespołem pobernardyńskim z XVII wieku w Piotrkowicach, pozostałość zespołu pałacowego Tarnowskich w Tarnoskale, ruiny klasycystycznego pałacu w Śladkowie Dużym, zespół podworski w Łagiewnikach czy ruiny pałacu w Lubani.

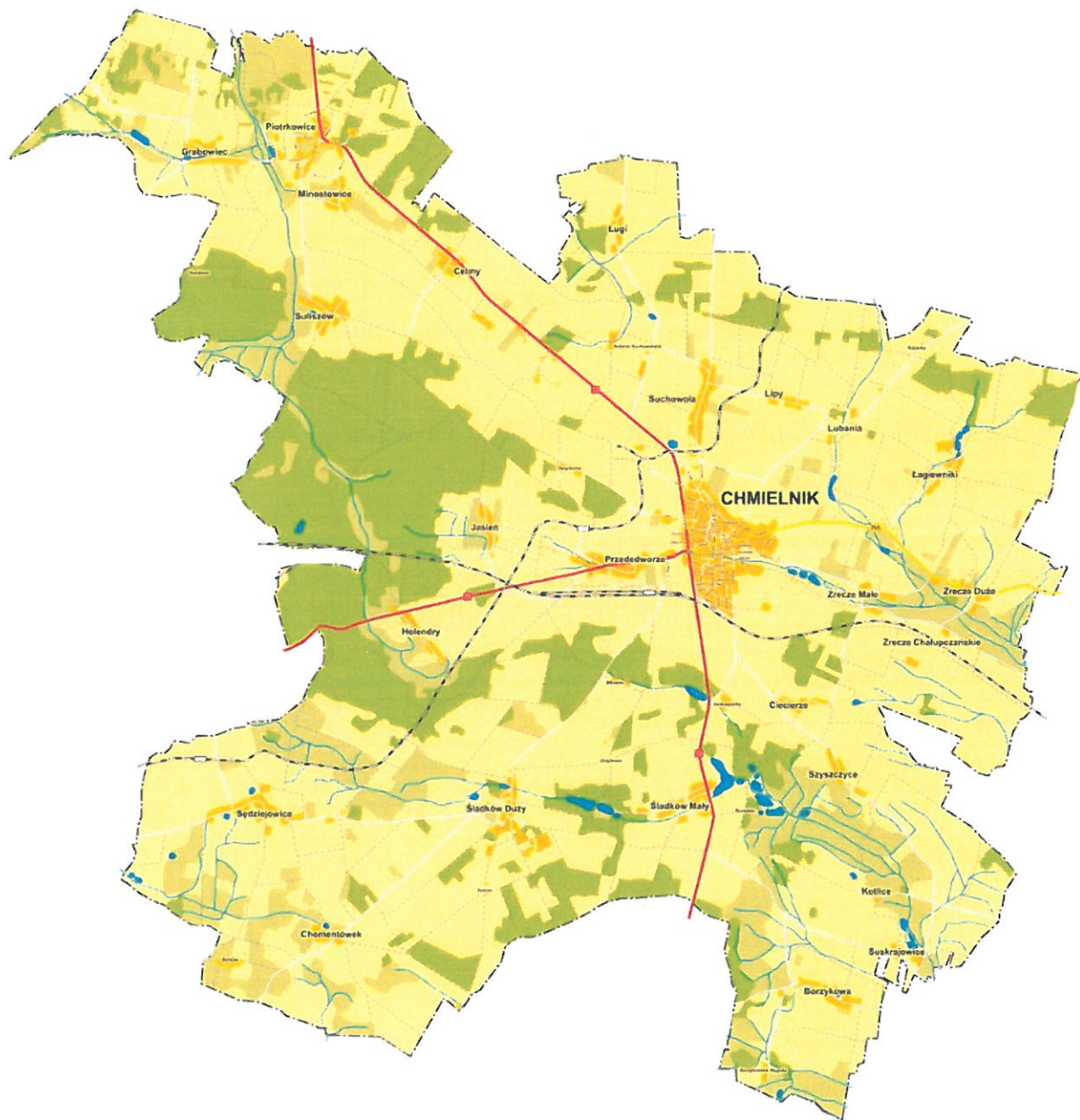
W 2013 roku powstało wyjątkowe Muzeum Świętokrzyski Sztetl. Jest unikatową placówką zarówno pod względem funkcji, jak i formy architektonicznej. Muzeum ma upamiętniać kulturę Żydów, którzy niegdyś licznie zamieszkiwali te okolice. Świętokrzyski Sztetl - to pieczołowicie odnowiona zabytkowa, XVII-wieczna synagoga, do wnętrza której wstawiono zaprojektowaną przez Mirosława Nizio szklaną bimę (to przykryte baldachimem podwyższenie na środku synagogi, z którego odczytywane były wersy Tor). Ten niezwykle obiekt (rekonstrukcja autentycznej bimy, jednak powtórzona w szkłe) jest tylko jednym z elementów multimedialnej ekspozycji w muzeum, które poza prezentowaniem zachowanych pamiątek ma też edukować oraz animować życie kulturalne w całym regionie. Większa część inwestycji została pokryta z dotacji Unii Europejskiej.

Chmielnik jest gminą rolniczo-przemysłową. Zdecydowana większość mieszkańców utrzymuje się z pracy w rolnictwie. Na terenie gminy występują gleby różnych klas bonitacyjnych od bardzo żyznych (kl. I i II) do gleb klasy VI praktycznie nie przydatnych dla produkcji rolnej. Gmina Chmielnik ma niewielki przemysł spożywczy (m.in. mleczarnia), drzewny (tartaki). Podmioty gospodarcze działające na terenie gminy to zarówno małe rodzinne przedsiębiorstwa, jak i przemysł wydobywczy, czy przetwórcze produktów rolnych (masarnia, piekarnie).

W okresie transformacji na terenie gminy zlikwidowane zostały zakłady przemysłowe: Zakłady Dziewiarskie „Elekta”, filia Fabryki Maszyn Pralniczych „PRAMA”, Dobropasz grupa Rolimpex Sp. z o.o. oddział Chmielnik oraz Spółdzielcza Wytwórnia Pasz. Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” znacznie ograniczyła swoją działalność w sferze handlu i usług. Fakt ten niekorzystnie wpłynął na poziom życia mieszkańców gminy. Władze samorządowe podejmowały szereg inicjatyw w celu poprawy sytuacji na rynku pracy poprzez organizowanie robót publicznych i prac interwencyjnych. Osoby bezrobotne zatrudniane były okresowo do realizacji zadań inwestycyjnych i remontowych na terenie gminy. Zaczęła się rozwijać drobna przedsiębiorczość, głównie w sferze handlu i usług, a na terenach wiejskich

agroturystyka. Pojawienie się ogólnoświatowego kryzysu oraz spowolnienie rozwoju gospodarczego Polski wpłynęło na wzrost bezrobocia i zwiększenie się liczby osób poszukujących pracy z terenu gminy Chmielnik.

Mapa Gminy Chmielnik



4.2. Struktura ludności

Gmina Chmielnik jest gminą miejsko-wiejską liczy 11 225 mieszkańców. Zajmuje powierzchnię 14 213 hektarów, z tego miasto Chmielnik 780 ha, a tereny wiejskie 13 433 ha. Składa się z miasta Chmielnik, które liczy 3 691 mieszkańców i 26 sołectw, w których mieszka 7 534 osób.

Tabela 1. Urodzenia i zgony w Gminie Chmielnik.

ROK	URODZENIA	ZGONY
2016	113	142
2017	110	165
2018	120	144
RAZEM	343	451

(źródło: dane UMiG)

Przyrost naturalny w gminie jest ujemny. Od kilku lat wykazuje tendencje spadkową tzn. więcej umiera niż się rodzi.

Tabela 2. Struktura ludności Gminy i Miasta Chmielnik.

	MIASTO	SOŁECTWA
w wieku przedprodukcyjnym	653	1526
w wieku produkcyjnym	2397	4846
w wieku poprodukcyjnym	641	1162
RAZEM	3691	7534

(źródło: dane UMiG)

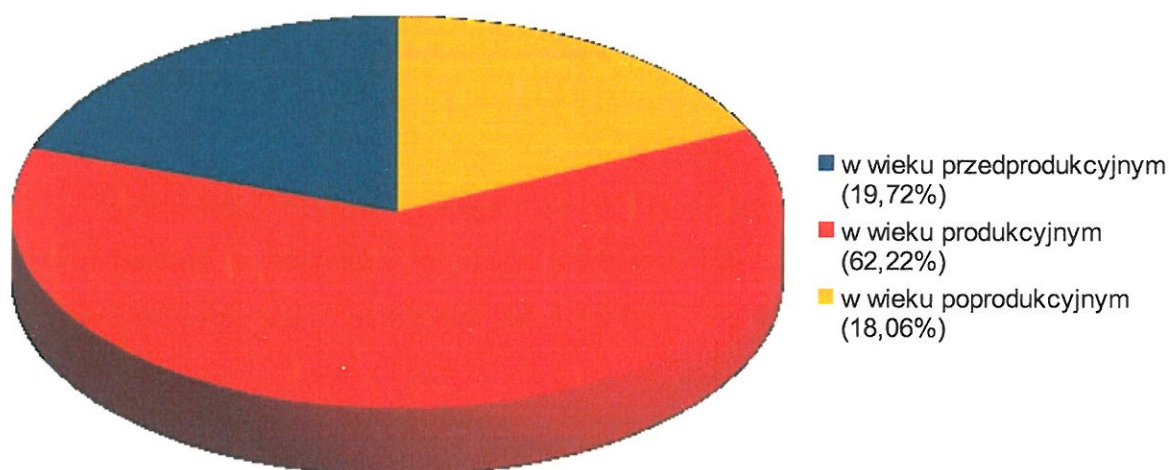
Struktura wiekowa mieszkańców gminy w rozdziale na miasto i sołectwa wykazuje znaczne zróżnicowanie. Populacja mieszkańców Chmielnika w poszczególnych grupach wiekowych przedstawia się następująco:

- w wieku przedprodukcyjnym - mężczyźni i kobiety w wieku 0 – 17 lat: 653 osób tj. 17,70% mieszkańców miasta;
- w wieku produkcyjnym – mężczyźni w wieku 18 – 64 lata, kobiety w wieku 18 – 59: 2397 osoby tj. 64,94% mieszkańców miasta;
- w wieku poprodukcyjnym – mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej: 641 osób tj. 17,37% mieszkańców miasta.

Populacja mieszkańców sołectw w poszczególnych grupach wiekowych przedstawia się następująco:

- w wieku przedprodukcyjnym - mężczyźni i kobiety w wieku 0 – 17 lat: 1526 osób tj. 20,25% mieszkańców mieszkających w sołectwach;
- w wieku produkcyjnym – mężczyźni w wieku 18 – 64 lata, kobiety w wieku 18 – 59 lat: 4846 osób tj. 64,32% mieszkańców mieszkających w sołectwach;
- w wieku poprodukcyjnym – mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej: 1162 osób tj. 15,42% mieszkańców mieszkających w sołectwach.

Wykres nr 1. Struktura mieszkańców gminy Chmielnik



Z powyższego wykresu wynika, że dominującą grupą są osoby w wieku produkcyjnym, na kolejnym miejscu znajdują się osoby w wieku przedprodukcyjnym (przyjęto, że są to osoby do 18 roku życia), najmniejszy odsetek osób jest w wieku poprodukcyjnym.

Oznacza to, że gminę Chmielnik można uznać za gminę raczej ludzi młodych, stanowią oni bowiem 83,93% całej populacji.

4.3. Sytuacja gospodarcza

Wskaźniki ekonomiczno-gospodarcze osiągnane w województwie świętokrzyskim są z reguły niższe niż średnie krajowe. Województwo zaliczane jest do najsłabszych

gospodarczo regionów w Polsce. W 2016 roku świętokrzyskie uplasowało się na jednym z ostatnich miejsc (12) z 2,3% udziałem w tworzeniu produktu krajowego brutto. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 34 672,00 zł przy średniej dla Polski 48 368,00 zł ten z kolei wynik uplasował województwo świętokrzyskie na 13 miejscu w kraju¹.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2018 roku na terenie Miasta i Gminy Chmielnik funkcjonowało 811 podmiotów gospodarczych. Pośród działających podmiotów gospodarczych dominują podmioty prywatne, natomiast w rodzajach prowadzonych działalności dominują kategorie: budownictwo i przemysł (179 podmiotów), rolnictwo, leśnictwo, rybactwo, łowiectwo (20 podmiotów).

W 2017 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Chmielniku wynosiło 3 477,48 PLN, co odpowiada 76,80% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Chmielnika 237 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 332 pracujących przyjeżdża do pracy z poza gminy – tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 95.

W sektorze rolniczym pracuje 54,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy, w przemyśle i w budownictwie 15,4%, a 9,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,4% pracuje w sektorze finansowym.

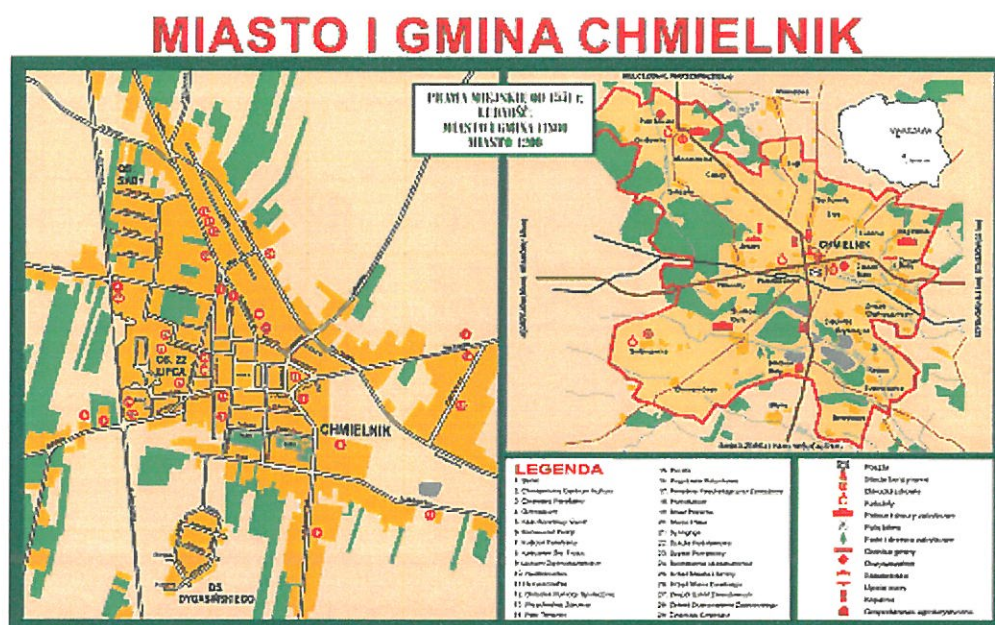
Województwo świętokrzyskie jest regionem atrakcyjnym turystycznie i posiadającym bogaty i pełen różnorodności potencjał. Turystyka jest jednym z najszybciej rozwijających się sektorów i jedną z nielicznych dziedzin, w której wzrost wpływów przedkłada się na tworzenie realnych miejsc pracy, nie tylko w sektorze końcowej konsumpcji turystycznej, ale także w sektorze produkcyjnym. Turystyka jest potężnym instrumentem polityki regionalnej, pozwalającym na wyrównywanie różnic społeczno-gospodarczych.

Ze względu na fakt jak ważna jest rola turystyki w rozwoju gmin i województwa świętokrzyskiego priorytetem dla samorządu jest tworzenie odpowiedniej infrastruktury turystycznej/rekreacyjnej wokół posiadanych atrakcji. Atutem Miasta i Gminy Chmielnik są wyjątkowo atrakcyjne walory krajobrazowe i przyrodnicze oraz zabytki kultury materialnej i korzystne warunki komunikacyjne. Obecnie na terenie Miasta i Gminy można zobaczyć:

- Kościółek Św. Trójcy w Chmielniku,
- Kościół parafialny p.w. Niepokalanego poczęcia Najświętszej Marii Panny w Chmielniku,
- Kościół Parafialny w Sędziejowicach,

¹ Główny Urząd Statystyczny

- Synagoga w Chmielniku,
- Rynek w Chmielniku,
- Sanktuarium Matki Boskiej Loretańskiej w Piotrkowicach,
- Zespół Dworsko - Parkowy w Łagiewnikach,
- Tarnoskała w Piotrkowicach,
- Ruiny pałacu w Śladkowie Dużym,



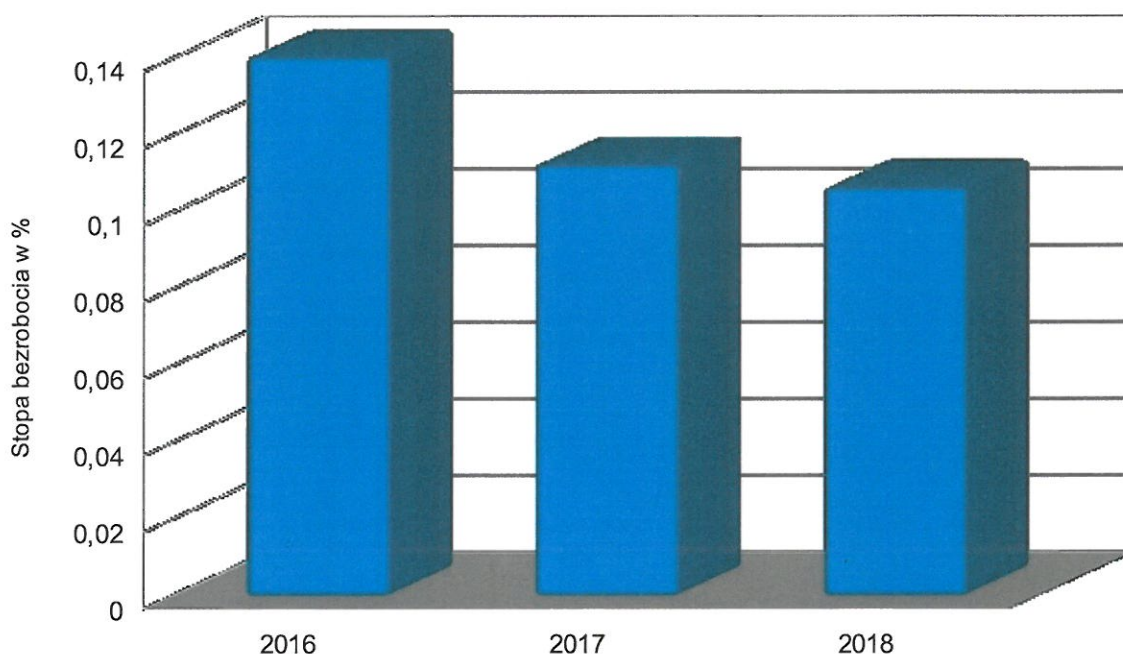
Do najciekawszych zabytków gminy Chmielnik jest chmielnicka Synagoga z XVIII wieku. Została ona przekształcona w nowoczesny, unikatowy w kraju obiekt pn. Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetl” im. Majera Małego, którego celem jest przypomnienie i odtworzenie specyfiki sztetli – dawnych polsko-żydowskich miasteczek, przypomnienie koegzystencji dwóch kultur: polskiej i żydowskiej. Obiekt posiada 2 kondygnacje ekspozycyjne. Na poziomie parteru znajdują się: główna sala ekspozycyjna z usytuowaną centralnie szklaną bimą, sala konferencyjna, biblioteka multimedialna. Piętro zajmuje scena z widownią na antresoli (na dawnym babińcu).

Multimedialne atrakcje wystawy w synagodze, jedyna na świecie szklana bima – miejsce, gdzie dawniej odczytywano Torę (obecnie przeznaczone do ekskluzywnych prezentacji i minikoncertów), a także cykl imprez z zakresu kultury i historii Żydów w dawnym województwie kieleckim – to oferta dla turystów przybywających do Chmielnika.

4.4. Sytuacja na lokalnym rynku pracy

Stopa bezrobocia w powiecie kieleckim na koniec listopada 2018 roku wynosiła 10,6%. W mieście i gminie Chmielnik w grudniu 2018 roku w PUB w Kielcach było zarejestrowanych 454 osoby bezrobotne w tym 248 kobiet. Poniższy wykres przedstawia stopę bezrobocia na terenie powiatu kieleckiego na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres nr 2. Stopa bezrobocia na terenie powiatu kieleckiego w latach 2016-2018



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WUP Kielce

Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych, bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie.

Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Chmielnik w 2017 i 2018 roku

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	
	2017	2018
Bezrobotni z prawem do zasiłku	110	110
Bezrobotni bez prawa do zasiłku	368	344
RAZEM	478	454

(źródło: dane PUP)

O zagrożeniu długotrwałym bezrobociem decydują różnorodne czynniki między innymi takie jak wiek, wykształcenie, kwalifikacje zawodowe czy też staż pracy. Biorąc pod uwagę okres pozostawania bez pracy przez osoby bezrobotne w gminie Chmielnik można stwierdzić, że wciąż jest bardzo wysoki udział bezrobotnych pozostających bez pracy przez okres dłuższy niż 12 miesięcy, który na koniec grudnia 2018r. wynosił 38,76% ogółu bezrobotnych.

Największe znaczenie w rozwiązywaniu potrzeb społeczności mają lokalne zakłady pracy. Są one jednak nieliczne i dają zatrudnienie niewielkiej liczbie mieszkańców naszej gminy. Przemiany społeczno-gospodarcze zachodzące w kraju wpłynęły bowiem niekorzystnie na sytuację mieszkańców naszej gminy. Zjawisko bezrobocia dotyka wszystkie grupy wiekowe i zawodowe, niezależnie od wykształcenia i płci. Okres bezrobocia członka rodziny jest dla wielu gospodarstw domowych szczególnie trudny. W szybkim czasie pojawiają się kłopoty finansowe, rodzi się konieczność szukania doraźnych metod poprawy sytuacji ekonomicznej rodziny.

Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne kwestie życia rodzinnego.

Przewidywane skutki społeczne bezrobocia to ubożenie społeczeństwa, wzrost migracji, szczególnie wśród ludzi młodych, a także podejmowanie pracy w szarej strefie. Ponadto, długotrwałe bezrobocie i brak stabilnego zatrudnienia wywołują w rodzinie zjawiska kryzysowe, takie jak: zaburzenia poczucia bezpieczeństwa, stabilności i spójności rodzin oraz negatywnie wpływają na postawy wychowawcze rodziców. W konsekwencji grupa długotrwałe bezrobotnych staje się grupą wysokiego ryzyka, zagrożoną biedą, marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Wychodząc naprzeciw potrzebom osób bezrobotnych, w związku z uruchomieniem przez Europejski Fundusz Społeczny Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chmielniku otrzymał środki z Unii Europejskiej na realizację projektu systemowego „Czas na lepszą przyszłość” w latach 2018-2019.

Jego celem jest zapewnienie dostępu do zatrudnienia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, wykluczonym oraz dyskryminowanym na rynku pracy, a także podwyższenie ich statusu zawodowego i społecznego, poprzez przygotowanie ich do powrotu na rynek pracy.

Projekt pn. „Dobry czas na lepszą przyszłość – aktywizacja społeczno-zawodowa w gminie Chmielnik” trwał od 01.01.2017 roku do 31.12.2018 roku. Celem projektu było podniesienie aktywności zawodowej i społecznej oraz zdolności do zatrudnienia biernych zawodowo i bezrobotnych nie będących klientami PUP w wieku powyżej 18 r.ż,

zamieszkujących gminę Chmielnik. Nabór obejmował II tury – w styczniu oraz w czerwcu 2017r. zrekrutowano łącznie 42 osoby. Beneficjenci projektu objęci byli wsparciem w postaci kontraktu socjalnego a co za tym idzie pracy socjalnej świadczonej przez pracowników socjalnych zatrudnionych w M-GOPS. Kolejnym rodzajem wsparciem była diagnoza psychologiczna, zajęcia psycho-edukacyjne, zajęcia z edukacji zdrowotnej, zajęcia z pedagogiem. Każdy z uczestników projektu ukończył także kursy i szkolenia w wymiarze 250 godzin/osobę. Podczas obu tur projektu odbyło się 22 kursów i szkoleń zawodowych. Realizacja kursów i szkoleń zawodowych, które odbywali UP zakończyła się nabyciem kompetencji lub kwalifikacji zawodowych (13 osób - kwalifikacje zawodowe, 30 osób – kompetencje zawodowe, w tym dwie osoby nabyły oba rodzaje uprawnień). Pierwsza tura uczestników projektu rozpoczęła aktywizację zawodową w lipcu 2017 roku (8 osób - zatrudnienie subsydiowane w ramach pomocy de minimis, 10 osób staże zawodowe). Druga grupa aktywizację zawodową rozpoczęła z dniem 01.01.2018r. – 12 osób pracowało na zasadach zatrudnienia subsydiowanego w ramach pomocy de minimis, 11 osób odbywało staże zawodowe. Spośród 41 uczestników projektu tylko jedna osoba zatrudniona została poza terenem gminy Chmielnik.

Projekt „Dobry czas na lepszą przyszłość – aktywizacja społeczno-zawodowa w gminie Chmielnik” ostatecznie ukończyło pozytywnie 41 osób, które przeszły przez wszystkie etapy wsparcia. Grupą docelową projektu były osoby bierne zawodowo oraz bezrobotne niezarejestrowane w PUP. Projekt zakładał wzrost efektywności zawodowej uczestników – 12 osób spośród całej grupy miało utrzymać pracę po zakończeniu wsparcia z projektu. Uzyskano znaczący sukces - po zakończeniu projektu 18 osób nadal pracowało i z rozmów przeprowadzonych z pracodawcami te osoby mają szansę na stałe powrócić na rynek pracy.

Ponadto ważną rolę w aktywizacji osób bezrobotnych pełni Centrum Integracji Społecznej z siedzibą w Chmielniku. Przedmiotem działania Centrum jest organizowanie reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz realizacja zatrudnienia socjalnego. Centrum może prowadzić działalność wytwórczą, usługową i handlową zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym.

Działalność Centrum obejmuje w szczególności:

- Aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Selektywna zbiórka odpadów.
- Pielęgnacja terenów zielonych.
- Prace remontowo-budowlane.
- Prace instalacyjno-hydrauliczne.

- Prace administracyjno-biurowe.
- Prace kulinarno-cateringowe.
- Prace opieki nad osobami starszymi, chorymi, dziećmi i niepełnosprawnymi.
- Organizację szkoleń i kursów.
- Doradztwo zawodowe.
- Organizację staży (reintegracji zawodowej).
- Pośrednictwo pracy.
- Organizację świetlicy środowiskowej.
- Organizację spotkań, konferencji, imprez okolicznościowych i kulturalnych.
- Realizację zleconych projektów.

Dla zapewnienia prawidłowej realizacji zadań statutowych Centrum współpracuje z urzędami gminy powiatu kieleckiego, organizacjami pozarządowymi, podmiotami gospodarczymi oraz z innymi podmiotami realizującymi zadania z zakresu aktywizacji i reintegracji zawodowej i społecznej osób dorosłych, pomocy społecznej oraz zatrudnienia.

4.5. Infrastruktura mieszkaniowa

Samorządy gminne w świetle obowiązujących przepisów w ramach zadań własnych są zobowiązane do zaspakajania potrzeb mieszkaniowych osób znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej. Nałożone ustawowo obowiązki gminy realizują poprzez budownictwo socjalne oraz budowę mieszkań komunalnych. Na dzień 31.12.2018r., w Gminie Chmielnik o przyznanie lokali z zasobów gminy ubiega się 12 rodzin.

Mieszkaniowy zasób gminy Chmielnik stanowią:

1. Budynki i lokale socjalne stanowiące własność gminy Chmielnik.
2. Budynki i lokale mieszkalne (komunalne stanowiące własność gminy Chmielnik).
3. Lokale mieszkalne - komunalne stanowiące własność gminy Chmielnik, znajdujące się w budynku tzw. małej wspólnoty mieszkaniowej.
4. Lokale mieszkalne - komunalne stanowiące własność gminy Chmielnik, znajdujące się w budynkach wspólnot mieszkaniowych.

Tabela 4. Lokale socjalne i mieszkalne w mieszkaniowym zasobie gminy Chmielnik na dzień 31.12.2018r.

Rodzaj lokalu	Ilość	Powierzchnia użytkowa m ²
Lokale socjalne	84	3 266,62

Lokale komunalne będące własnością gminy Chmielnik	21	797,95
Lokale komunalne w budynkach wspólnot mieszkaniowych	11	389,00
Razem:	116	4 453,57

(Źródło: opracowanie własne – Wydział Rolnictwa i Gospodarki Nieruchomościami)

W celu powiększenia zasobu mieszkaniowego gmina Chmielnik planuje w latach 2019-2020 zwiększenie istniejącego zasobu mieszkaniowego. W wyniku przebudowy, rozbudowy, nadbudowy istniejącego budynku przy ul. Mielczarskiego 8 w Chmielniku powstanie 10 nowych lokali socjalnych.

Zasady wynajmu lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy określa Uchwała Nr XXX/VIII/355/2014 Rady Miejskiej w Chmielniku z dnia 28 marca 2014 roku z późniejszymi zmianami. Zgodnie z w/w wymienioną uchwałą w I kwartale każdego roku wnioskodawcy, których wnioski zostały wpisane do rejestru oczekujących o przyznanie najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu gminy Chmielnik podlegają corocznej weryfikacji danych. Po dokonanej weryfikacji tworzona jest lista oczekujących. Przydział mieszkań opiniuje Społeczna Komisja Mieszkaniowa w Chmielniku.

Na przydział lokali socjalnych i komunalnych na dzień 31.12.2018r., oczekuje 12 rodzin (rodziny pełne, matki samotnie wychowujące dzieci i osoby samotne). Są to osoby i rodziny, które złożyły wniosek o przyznanie prawa do najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu gminy i spełniają warunki określone w w/w ustawie. Brak wymaganych dokumentów skutkuje skreśleniem z listy oczekujących. Zapewne w gminie jest wiele innych rodzin również potrzebujących, które z tym problemem nie zwracały się do Gminy.

Tabela 5. Wnioski o najem lokali złożone w latach 2016-2018

Rok złożenia wniosku	Wnioski	W tym			
	Ogółem	Matki samotnie wychowujące dzieci	Osoby samotne	Rodziny	Osoby i rodziny z wyrokami o eksmisji z lokalu
2016	24	3	5	16	0
2017	7	1	5	1	0
2018	12	2	3	9	1

(Źródło: opracowanie własne – Wydział Rolnictwa i Gospodarki Nieruchomościami)

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Chmielnik na lata 2019-2023 zawiera prognozy działań zmierzające do racjonalnego wykorzystania istniejącego zasobu mieszkaniowego gminy. Celem programu jest zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz poprawa stanu

technicznego i standardu lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Chmielnik.

4.6. Infrastruktura społeczna

4.6.1. Edukacja

Miejscowe władze dokładają wszelkich starań, aby kształcenie na poziomie przedszkolnym i szkolnym w najwyższym stopniu rozwijało intelektualnie uczniów i stanowiło solidną podstawę do dalszej nauki. Zależy nam, aby społeczność chmielnicka była bardzo dobrze wykształcona.

Na terenie gminy Chmielnik (według stanu na dzień 31.12.2018r.) zamieszkuje ogółem 2179 dzieci w wieku do 18 roku życia; w tym w mieście 653 dzieci i 1526 dzieci na terenie wiejskim, w tym:

- dzieci w wieku przedszkolnym tj. 3-6 lat - 428 dzieci, w tym 125 w mieście i na wsi 303 dzieci,
- dzieci w wieku szkolnym - szkoły podstawowej - 949, w tym 284 w mieście i 665 na wsi,

We wrześniu 2018 roku Gmina Chmielnik prowadziła następujące placówki oświatowe:

Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Chmielniku z filią w Lubani i Suchowoli

Obiekt ten dysponuje: 20 salami lekcyjnymi, 3 salami gimnastycznymi (wspólnie z gimnazjum) 1 duża i 2 małe, biblioteką szkolną, dwoma pracownikami komputerowymi z dostępem do Internetu, stołówką szkolną i świetlicą.

Jest to pełna ośmioklasowa szkoła z 36 oddziałami i 4 oddziałami przedszkolnymi („0”). Szkoła liczy 701 uczniów i 83 dzieci w zerówkach. Edukację na poziomie gimnazjalnym kontynuuje 99 uczniów.

W skład Szkoły Podstawowej im. St. Żeromskiego w Chmielniku wchodzi również:

Filia Szkoły Podstawowej w Lubani

Obiekt ten dysponuje 6 salami lekcyjnymi, salą do ćwiczeń gimnastycznych, biblioteką szkolną, jedną pracownię komputerową z dostępem do Internetu. Szkoła od 2013 roku

posiada stołówkę, gdzie dzieci otrzymują codziennie posiłki obiadowe jednodaniowe, które są przygotowywane i dowożone ze Szkoły Podstawowej w Chmielniku.

Szkoła liczy 30 uczniów uczących się w czterech oddziałach. Zajęcia odbywają się w klasach łączonych.

Filia Szkoły Podstawowej w Suchowoli

Obiekt ten dysponuje 5 salami lekcyjnymi, salą do ćwiczeń gimnastycznych, biblioteką szkolną, stołówką szkolną i świetlicą.

Szkoła posiada stopień organizacji 0-III. Zajęcia odbywają się w klasach łączonych na niektóre zajęcia edukacyjne. Szkoła liczy 23 uczniów i 12 dzieci w zerówkach.

Zespół Placówek Oświatowych w Piotrkowicach

Obiekt mieści się w 3 zabytkowych budynkach położonych obok siebie. Dysponuje on 9 salami lekcyjnymi, salą gimnastyczną, biblioteką szkolną, dwoma pracownikami komputerowymi z dostępem do internetu, stołówką szkolną i świetlicą.

W skład Zespołu wchodzi:

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Piotrkowicach

Szkoła mieści się w dwóch budynkach dysponuje 7 salami lekcyjnymi, salą gimnastyczną, biblioteką szkolną, dwoma pracownikami komputerowymi z dostępem do internetu, i świetlicą. Dzieci korzystają ze stołówki w przedszkolu.

Jest to pełna ośmioklasowa szkoła z 10 oddziałami i 2 oddziałami przedszkolnymi („0”). Szkoła liczy 120 uczniów i 15 dzieci w zerówce.

Samorządowe Przedszkole w Piotrkowicach

Przedszkole mieści się w jednym budynku i dysponuje: 2 salami lekcyjnymi i stołówką.

Przedszkole jest dwuoddziałowe, do którego uczęszcza 41 dzieci.

Od 1 września 2019 roku, Zespół Placówek Oświatowych w Piotrkowicach rozpocznie swoją działalność w nowo wybudowanym, nowoczesnym budynku szkolnym z salą gimnastyczną. W nowo powstałym obiekcie siedzibę będzie miało również Samorządowe Przedszkole.

Samorządowe Przedszkole w Chmielniku z oddziałem zamiejscowym w Suchowoli

Obiekt ten dysponuje: 4 salami lekcyjnymi, salą do ćwiczeń gimnastycznych i stołówką.

Przedszkole jest 5-oddziałowe, do którego uczęszcza 124 dzieci.

Samorządowe Przedszkole w Suchowoli

Przedszkole mieści się w jednej sali. Posiada również stołówkę, z której korzystają też dzieci ze szkoły. Przedszkole jest jednooddziałowe, do którego uczęszcza 29 dzieci.

Na terenie miasta Chmielnik od 2012 roku działa **Niepubliczne Przedszkole Językowe BAJKOWA KRAINA**. Przedszkole spełnia wszystkie wymogi gwarantujące bezpieczne i higieniczne warunki dla dzieci. Placówka posiada:

- poczekalnię dla rodziców
- szatnię dla dzieci
- trzy przestrzenne kolorowe sale dydaktyczne
- łazienki w każdej sali oraz brodzik przystosowany na potrzeby dziecka
- gabinet logopedy
- pomieszczenia socjalne

Przedszkole jest wpisane do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez Miasto i Gminę Chmielnik. Nadzór pedagogiczny nad placówką sprawuje Świętokrzyskie Kuratorium Oświaty w Kielcach. Ta nowocześnie urządzona placówka o bardzo wysokim standardzie została wybudowana na potrzeby najmłodszych mieszkańców Chmielnika i okolic. Budynek o powierzchni 300 m² składa się z parteru i piętra z bezpiecznym przystosowanym dla dzieci wejściem do placówki. Przedszkole zapewnia 4 posiłki: śniadanie, obiad składający się z dwóch dań i podwieczorek.

Kadrę pedagogiczną tworzy zespół wykształconych i kreatywnych nauczycieli z pełnymi kwalifikacjami pedagogicznymi z zakresu edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Kadre pedagogiczną wspierają specjaliści: dyrektor przedszkola, logopeda, a także profesjonalni instruktorzy zajęć.

Placówka zatrudnia 11 osób w tym 3 wychowawców, 3 asystentów do dzieci z orzeczeniami 3 pomoce nauczyciela, 1 pracownika pedagogicznego i jednego pracownika gospodarczego. Ponadto w niepełnym wymiarze czasu pracy w placówce zatrudnionych jest 5 terapeutów. W przedszkolu jest 3 oddziały, do których uczęszcza 72 dzieci w tym zerówka – 25 dzieci. W przedszkolu odbywają się zajęcia w zakresie: nauka języka angielskiego, rytmika, gimnastyka ogólnorozwojowa i logopedia. Do placówki uczęszcza 3 dzieci z orzeczeniami o kształceniu specjalnym i jedno dziecko z opinią o konieczności wczesnego wspomaganie dziecka.

Na terenie miasta Chmielnik działa również Klub Aktywnego Malucha, prowadzony przez Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Chmielniku, dla dzieci w przedziale wiekowym od 4 do 12 lat. W swojej ofercie posiada opiekę wykwalifikowanych nauczycieli, zajęcia edukacyjne mające na celu rozwój zainteresowań dzieci, poprzez naukę, muzykę, taniec i plastykę, kreatywnie i rozwojowo wypełniać czas wolny.

Na terenie Gminy Chmielnik, podobnie jak w innych miejscowościach mamy dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. W roku szkolnym 2018/2019 orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej (lub innej) o potrzebie nauczania indywidualnego posiada łącznie 6 dzieci.

Orzeczenia wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną o potrzebie kształcenia specjalnego - posiada łącznie 17 dzieci: w przedszkolach - 0, w szkołach podstawowych - 14 dzieci, oraz 3 dzieci w gimnazjum.

W placówkach oświatowych podlegających Gminie Chmielnik zatrudnionych jest ogółem: 139 nauczycieli, w tym:

- ogółem w pełnym wymiarze zajęć - 106, w tym: 5 nauczycieli kontraktowych; 23 nauczycieli mianowanych; 77 nauczycieli dyplomowanych.
- ogółem w niepełnym wymiarze zajęć - 33; 5 nauczycieli kontraktowych; 3 nauczycieli mianowanych; 25 nauczycieli dyplomowanych.

W placówkach oświatowych podlegających Gminie Chmielnik zatrudnieni nauczyciele zajmowali ogółem 123, 14 etatów (przy przeliczeniu na pełne etaty, stan na 31.12.2018r.).

Tabela 6. Wykształcenie nauczycieli z podziałem na etaty i stopni awansu zawodowego

Lp.	Tytuł zawodowy	Liczba etatów nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego			
		stażyści	kontraktowi	mianowani	dyplomowani
1.	Magister z przygotowaniem pedagogicznym	1	8	25	87
2.	Magister bez przygotowania pedagogicznego, licencjat (inżynier) z przygotowaniem pedagogicznym	0	1	0	0
3.	Licencjat (inżynier) bez przygotowania pedagogicznego, dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego lub nauczycielskiego kolegium języków obcych	0	0	0	0
4.	Pozostałe kwalifikacje	0	0	0	0
	Ogółem	1	9	25	87

(Źródło: Opracowanie własne – zespół obsługi oświaty)

Tabela 7. Zatrudnienie nauczycieli z podziałem na placówki i etaty

Lp.	Rodzaj placówki oświatowej	Liczba etatów nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego			
		stażyści	kontraktowi	mianowani	dyplomowani

1.	Przedszkola	0	1	3	6
2.	Szkoły podstawowe	1	6	21	68
3.	Gimnazjach	0	2	1	13
	Ogółem	1	9	25	87

(Źródło: Opracowanie własne – zespół obsługi oświaty).

W dwóch szkołach na terenie gminy pracuje 2 pedagogów szkolnych.

Pozalekcyjne formy sportowe i kulturalne:

Aby umożliwić równy start z rówieśnikami z całej Polski władze Gminy Chmielnik przykładają dużą wagę do edukacji, już od najniższego szczebla. W tym celu są wspierane i rozwijane pozalekcyjne formy sportowe i kulturalne.

Na poziomie przedszkolnym dzieci mogą korzystać z nauki języka obcego, zajęć rozwijających zdolności psychomotoryczne, a także umożliwia się im własną ekspresję poprzez udział w konkursach i festiwalach przedszkolnych.

Na dalszym etapie edukacji dzieci i młodzieży kontynuowane jest rozwijanie zdolności i zainteresowań dzieci na poziomie szkół podstawowych. Należy wspomnieć, że niektóre z tych form organizowania czasu wolnego wymagają wkładu finansowego opiekunów dzieci. Ofertę zajęć pozalekcyjnych można podzielić według trzech głównych rodzajów:

- artystyczne i literackie,
- artystyczne i muzyczne,
- sportowe.

Cenne dla rozwoju uczniów są także koła zainteresowań o profilu przyrodniczym i informatycznym.

Zajęcia pozalekcyjne wymagają odpowiednio przygotowanej kadry pedagogicznej i zagwarantowania środków na tę działalność w budżecie Gminy Chmielnik.

4.6.2. Sektor pozarządowy i aktywność społeczna

Obecnie na terenie Miasta i Gminy Chmielnik działa kilkanaście organizacji, skupiających wokół swojej działalności liczne grupy mieszkańców. Inicjatywy podejmowane przez mieszkańców zorganizowanych w stowarzyszeniach świadczą o dużym potencjale kapitału ludzkiego w Gminie.

Wykaz stowarzyszeń działających na terenie Miasta i Gminy Chmielnik (na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy w Chmielniku):

1. Stowarzyszenie Na Rzecz Szkoły w Piotrkowicach "Nasza Szkoła"
2. Stowarzyszenie Ochrony Zwierząt „Druga Radość”
3. Grupa Rekonstrukcji Historycznej im. por. Stanisława Grabdy Ps. "Bem"
4. Agroturystyczne Stowarzyszenie Hodowców Ryb "Borowiec"
5. Śladkowskie Stowarzyszenie Agroturystyki i Turystyki "Dolina Sanicy"
6. Ochotnicza Straż Pożarna w Śladkowie Małym
7. Ochotnicza Straż Pożarna w Sędziejowicach
8. Ochotnicza Straż Pożarna w Chomentówku
9. Ochotnicza Straż Pożarna w Śladkowie Dużym
10. Ochotnicza Straż Pożarna w Kotlicach
11. Ochotnicza Straż Pożarna w Piotrkowicach
12. Ochotnicza Straż Pożarna w Suliszowie
13. Ochotnicza Straż Pożarna w Chmielniku
14. Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Łagiewnikach "Otwarte Serca"
15. Świętokrzyskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Ruchowo "Nie Jesteś Sam"
16. Towarzystwo Miłośników Ziemi Chmielnickiej
17. Stowarzyszenie Wspierające Rozwój Wsi Grabowiec
18. Fundacja "Nadzieja Rodzinie" z siedzibą w Chmielniku
19. Stowarzyszenie "Gęś Kielecka z Tradycjami" w Chmielniku
20. Stowarzyszenie "Koń To Tradycja"
21. Związek Zawodowy Pracowników SPZOZ w Chmielniku
22. Związek Leśników Polskich Zakładowa Organizacja Związku Przy Nadleśnictwie Chmielnik
23. Związek Nauczycielstwa Polskiego Oddział w Chmielniku
24. Związek Zawodowy Pracowników Szpitala Powiatowego w Chmielniku
25. Uczniowski Klub Sportowy „Football Academy” w Chmielniku
26. Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy „Zenit” Chmielnik
27. Stowarzyszenie "Kawaleria Różane Wzgórze"
28. Polski Związek Wędkarski Okręgu Kieleckiego - Koło w Chmielniku
29. Stowarzyszenie "Nasze Celiny"
30. Stowarzyszenie Dziedzictwo Piotrkowic
31. Stowarzyszenie "Z Pomocą Szpitalowi w Chmielniku"

Wykaz gospodarstw agroturystycznych działających na terenie Miasta i Gminy Chmielnik
(Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy w Chmielniku).

1. Gospodarstwo Agroturystyczne "Różane wzgórze" w Lubani, Lubania 74, 26-020 Chmielnik, tel.612815845
2. Agroturystyka Orange House w Śladkowie Małym, Śladków Mały 11, 26-020 Chmielnik, tel.790382919
3. Gospodarstwo Agroturystyczne "Domek na wzgórzu" w Śladkowie Małym, Śladków Mały 102, 26-020 Chmielnik, kom.506535355 tel.0413542904
4. Gawlikowie Agnieszka, Rafał. Gospodarstwo agroturystyczne w Śladkowie Małym, Śladków Mały 99, 26-020 Chmielnik, tel.501553224
5. "U Wandy" Gospodarstwo Agroturystyczne w Śladkowie Małym, Śladków Mały 32, 26-020 Chmielnik
6. Bronisława i Adam Pietrzykowie. Gospodarstwo Agroturystyczne w Śladkowie Małym, Śladków Mały 77, 26-020 Chmielnik
7. Gospodarstwo Agroturystyczne "Wiejskie zacisze" w Minostowicach, Minostowice 33, 26-020 Chmielnik
8. Gospodarstwo Agroturystyczne "Złote stawy" w Śladkowie Małym, Śladków Mały 98, 26-020 Chmielnik, tel. 695129323 607509302

W Gminie Chmielnik funkcjonuje również w ramach Agroturystycznych Gospodarstw Edukacyjnych, tzw. **Zagroda Edukacyjna**. Jest to Gospodarstwo Agroturystyczne "Różane Wzgórze" w Lubani i prowadzi następujące programy edukacyjne:

- Koń przyjacielem człowieka
- Zdrowa ziemia i pole

4.6.3. Kultura

Animatorem działań o charakterze kulturalnym na terenie Miasta i Gminy Chmielnik jest Chmielnickie Centrum Kultury. Przedmiotem działalności tej instytucji jest upowszechnianie kultury, zaspakajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczności lokalnej, organizowanie imprez kulturalnych, wspieranie zespołów folklorystycznych oraz rozwój talentów. Chmielnickie Centrum Kultury zajmuje się przygotowaniem społeczeństwa do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia wartości kulturowych. Organizuje różne formy działalności kulturalno-oświatowej i rekreacyjnej mającej na celu atrakcyjne

i pożyteczne zagospodarowanie wolnego czasu dzieci, młodzieży oraz dorosłych.

Chmielnickie Centrum kultury obejmuje swoją opieką zespoły muzyczne:

- „Źródło Sanicy”
- Zespół „Śladkowaniki”
- Zespół „Chmielnikers”
- Zespół „Karmel”
- Zespół taneczny „Kamena”
- Zespół Chmielnickie Mazoretki
- Chmielnicka Orkiestra Dęta
- Harcerski Zespół Wokalno-Instrumentalny

Przy Chmielnickim Centrum Kultury działa grupa teatralna „Chmielnicka Gęś”.

Do kalendarza wydarzeń kulturalnych na stałe wpisują się takie duże imprezy jak:

- Wieczór Kolęd i Pastorałek
- WOŚP w ChCK
- Koncert Walentynkowy
- Koncert z okazji Dnia Kobiet
- Kiermasz wielkanocny
- Święto Konstytucji 3 Maja – piknik rodzinny
- Święto Polskiej Niezapominajki
- Noc Muzeów
- Festyn na Rynku z okazji Dnia Dziecka, Gminny Plener Malarski
- Wieczór Uwielbienia
- Festiwal Dni Kultur
- Sportowy lipiec z ChCK
- Powiatowy Przegląd Zespołów Folklorystycznych
- Odpust w Chmielniku
- Gminne Dożynki
- Gminny Turniej Sołtysów
- Festyn z pomocą szpitalowi
- Narodowe Czytanie
- Jarmark Koński, Festiwal Pierogowy
- Spotkania z Kinem o Żydowskich Wątkach
- Narodowe Święto Niepodległości
- Mikołajki dla dzieci
- Kiermasz bożonarodzeniowy

4.6.4. Służba zdrowia

Szpital Powiatowy w Chmielniku, utworzony jako podmiot leczniczy w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej jest podmiotem leczniczym niebędącym przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej. Szpital posiada osobowość prawną. Podmiotem tworzącym Szpitala jest Powiat Kielecki. Nadzór nad działalnością Szpitala sprawują organy Powiatu Kieleckiego. Szpital prowadzi działalność na terenie Województwa Świętokrzyskiego. Siedzibą Szpitala jest Miasto Chmielnik, ul. Kielecka 1-3.

Szpital działa na podstawie :

- 1) ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- 2) ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 3) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- 4) ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
- 5) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- 6) ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP,
- 7) Statutu Powiatu Kieleckiego,
- 8) niniejszego Statutu,
- 9) innych przepisów prawa, obowiązujących w zakresie prowadzonej działalności.

Celem Szpitala jest udzielanie świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia oraz podejmowanie innych działań medycznych wnikających z procesu leczenia, a także realizowanie zadań z zakresu promocji zdrowia.

Szpital udziela świadczeń zdrowotnych w zakresie:

1. stacjonarnych i całodobowych szpitalnych świadczeń zdrowotnych w zakładzie leczniczym „Lecznictwo Szpitalne” w oddziałach:
 - a) Chorób Wewnętrznych,
 - b) Chirurgicznym Ogólnym,
 - c) Alergologicznym,
 - d) Izbie Przyjęć,
 - e) w Poradni nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej.
2. stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż szpitalne w zakładzie leczniczym „Lecznictwo Pozaszpitalne”, w Zakładzie Opiekuńczo -Lecznicznym,

3. ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych w zakładzie leczniczym „Lecznictwo Ambulatoryjne”, które obejmuje swoim zakresem:
 - a) poradnie specjalistyczne tj.: chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, urologicznej, ginekologii i położnictwa, kardiologicznej, pulmonologicznej, zdrowia psychicznego, okulistycznej oraz neurologicznej,
 - b) diagnostykę,
 - c) badania endoskopowe,
 - d) pielęgnację i rehabilitację osób nie wymagających hospitalizacji.

ODDZIAŁ CHIRURGII

Oddział posiada 25 łóżek. Zatrudnia wyspecjalizowaną kadrę lekarską, która wykonuje zabiegi operacyjne w pełnym zakresie chirurgii ogólnej oraz kadrę pielęgniarstwa, która zapewnia dobrą i fachową opiekę nad chorym.

ODDZIAŁ WEWNĘTRZNY

Oddział posiada 30 łóżek, w tym 3 łóżka na Sali Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego. Oddział uzyskał akredytację Towarzystwa Internistów Polskich na prowadzenie specjalizacji lekarzy w zakresie chorób wewnętrznych. Zapewnia pełny zakres diagnostyki i możliwości terapeutycznych w zakresie chorób wewnętrznych przewidzianych dla szpitala powiatowego. Nieinwazyjną diagnostykę kardiologiczną (testy wysiłkowe, badania holterowskie ekg, badania echokardiograficzne) wykonują lekarze pracujący w oddziale. Badania endoskopowe przewodu pokarmowego (gastroskopia, kolonoskopia) są wykonywane w Pracowni Endoskopowej. Część badań dodatkowych np. tomografia komputerowa czy rezonans magnetyczny, jest wykonywana w innych jednostkach w ramach umów. Ścisłe współpracuje z innymi szpitalami zapewniając w razie potrzeby przekazanie Pacjenta do jednostki specjalistycznej. Oddział pełni ciągły 24-godzinny dyżur lekarsko-pielęgniarstwa zapewniając przyjęcie chorych w stanach zagrożenia zdrowia.

ZAKŁAD OPIEKUŃCZO LECZNICZY

Przyjmuje osoby starsze, przewlekle chore, niepełnosprawne, które wymagają opieki, pielęgnacji lub rehabilitacji. Ośrodek dysponuje 24 miejscami w nowocześnie wyposażonych salach. Posiada sprzęt pomocniczy (wózki, podnośniki, chodziki, materace przeciwodleżynowe). Osoby przebywające w zakładzie pozostają pod stałą opieką fachowego personelu. Mogą korzystać z pomocy lekarzy specjalistów: internisty, neurologa, chirurga, ortopedy, rehabilitantów, terapeutów, logopedy, psychologa i pracownika socjalnego. Usługi

pielęgnacyjne i opiekuńcze przez całą dobę świadczą pielęgniarki dyplomowane. W zakładzie stworzone zostały odpowiednie warunki do prowadzenia hydroterapii, kinezyterapii, terapii zajęciowej.

Dnia 1 listopada 2017r. w Szpitalu Powiatowym w Chmielniku rozpoczął działalność **Oddział Alergologiczny** finansowany ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia

Dostępne są m.in.:

- diagnostyka w kierunku odczulania na jad owadów błonkoskrzydłych (pszczoła, osa, szerszeń)
- odczulanie pacjentów z potwierdzoną alergią na jad owadów błonkoskrzydłych
- ogólna diagnostyka alergologiczna pacjentów obciążonych zwiększonym ryzykiem wystąpienia ostrych powikłań w toku rutynowej diagnostyki
- diagnostyka w kierunku astmy oskrzelowej (możliwość wykonania prowokacyjnej próby wysiłkowej)
- diagnostyka i leczenie pokrzywki oraz obrzęku Quincke'ego
- donosowe próby prowokacyjne w ramach kwalifikacji do odczulania np. na pyłki traw, drzew itd.
- od 1 grudnia 2017 roku oddział alergologiczny znalazł się w elitarnym gronie ośrodków (niespełna 45 szpitali w całej Polsce) prowadzących leczenie biologiczne ciężkiej astmy alergicznej IgE zależnej oraz ciężkiej astmy eozynofilowej w ramach programu lekowego finansowanego przez NFZ, zapewniając tym samym nowoczesną terapię najcięższych postaci astmy za pomocą przeciwciał monoklonalnych.

Ponadto Szpital realizuje zadania z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. Szpital udziela świadczeń w zakresie wymienionym w ust. 1 przede wszystkim dla ludności z rejonu działania Świętokrzyskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ, a w szczególnych przypadkach wszystkim zgłaszającym się pacjentom. Podmiot tworzący może nałożyć na Szpital obowiązek wykonania dodatkowego zadania, jeżeli jest to niezbędne ze względu na potrzeby systemu opieki zdrowotnej, w przypadku klęski żywiołowej lub w celu wykonania zobowiązań międzynarodowych. Podmiot tworzący zapewnia środki do wykonania takiego zadania chyba, że wykonanie zadania następuje odpłatnie na podstawie umowy, a w razie poniesienia szkody przez Szpital przy jego wykonywaniu podmiot tworzący jest obowiązany do jej naprawienia.

Szpital może prowadzić działalność gospodarczą inną niż udzielanie świadczeń zdrowotnych pod warunkiem, że działalność ta nie jest uciążliwa dla pacjenta lub przebiegu leczenia i nie ogranicza ona dostępności do świadczeń zdrowotnych. Zyski z prowadzenia

działalności gospodarczej będą w całości stanowiły dochód Szpitala, z przeznaczeniem na realizację działalności statutowej. Koszty prowadzenia działalności gospodarczej oraz straty nie mogą być pokrywane ze środków pochodzących z umowy o udzielenie publicznego zamówienia na świadczenia zdrowotne.

W wykonywaniu zadań Szpital współpracuje z:

- 1) innymi podmiotami wykonującymi działalność leczniczą,
- 2) organami Narodowego Funduszu Zdrowia,
- 3) związkami i samorządami zawodowymi,
- 4) samorządami terytorialnymi oraz samorządowymi jednostkami organizacyjnymi,
- 5) Państwową Inspekcją Sanitarną, Państwowym Nadzorem Farmaceutycznym i innymi państwowymi jednostkami organizacyjnymi,
- 6) placówkami naukowo – badawczymi,
- 7) organizacjami społecznymi i stowarzyszeniami

Od 1 października 2017 r. powstała **nocna i świąteczna opieka zdrowotna** realizowana w Szpitalu Powiatowym w Chmielniku, ul. Kielecka 1-3.

Nocna i świąteczna opieka zdrowotna to świadczenia w rodzaju podstawowej opieki zdrowotnej realizowane przez lekarzy lub pielęgniarki od poniedziałku do piątku w godzinach od 18.00 do 8.00 rano dnia następnego oraz w soboty, niedziele i inne dni ustawowo wolne od pracy w godzinach od 8:00 do 8:00 dnia następnego. Nocna i świąteczna opieka zdrowotna nie jest związana z lekarzem/pielęgniarką podstawowej opieki zdrowotnej, do których pacjent jest zadeklarowany. W sytuacji pogorszenia stanu zdrowia ubezpieczeni mogą korzystać z pomocy dowolnego punktu nocnej opieki bezpłatnie i bez skierowania.

Świadczenia nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej obejmują:

- **poradę lekarską** udzielaną w warunkach ambulatoryjnych (w bezpośrednim kontakcie z pacjentem), telefonicznie lub w miejscu zamieszkania pacjenta (w przypadkach medycznie uzasadnionych);
- **świadczenia udzielane przez pielęgniarkę** w warunkach ambulatoryjnych lub w miejscu zamieszkania pacjenta, zlecone przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego.

Informację o zasadach i organizacji świadczeń nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej, w tym o miejscach udzielania świadczeń, można uzyskać w poradniach POZ, we właściwym oddziale wojewódzkim NFZ lub w punktach obsługi ubezpieczonych.

Działalnością Szpitala kieruje Dyrektor i reprezentuje go na zewnątrz. Konkurs na stanowisko Dyrektora ogłasza Zarząd Powiatu w Kielcach. Uprawnienia zwierzchnika służbowego względem Dyrektora wykonuje Starosta Kielecki. Stosunek pracy z Dyrektorem

nawiązuje się podstawie powołania lub umowy o pracę albo zawiera się z nim umowę cywilnoprawną.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej jest zakładem leczniczym podmiotu leczniczego prowadzonym w formie samodzielnego zakładu opieki zdrowotnej. Siedzibą Zakładu jest Chmielnik. Organem założycielskim zakładu jest Rada Miejska w Chmielniku. Nadzór nad działalnością Zakładu sprawuje Burmistrz Miasta i Gminy Chmielnik. Zakład prowadzi działalność w:

- Przychodni Zdrowia w Chmielniku
- Ośrodka Zdrowia w Piotrkowicach
- Ośrodka Zdrowia w Sędziejowicach

Obszar działania obejmuje teren Miasta i Gminy Chmielnik oraz rejony znajdujące się poza granicami gminy w zależności od potrzeb ich mieszkańców. Zakład uzyskał osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Celem Zakładu jest udzielanie świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia. Ochrona zdrowia pracujących przed wpływem niekorzystnych warunków związanych ze środowiskiem pracy, sprawowanie profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracującymi. Podejmowanie działań medycznych wynikających z procesu leczenia lub przepisów odrębnych, regulujących zasady wykonywania oraz realizowania zadań z zakresu promocji zdrowia. Zakład udziela świadczeń zdrowotnych w zakresie:

- 1) podstawowej opieki zdrowotnej:
 - a) medycyny rodzinnej,
 - b) pediatrii
 - c) szczepień ochronnych,
 - d) gabinetu zabiegowego,
 - e) medycyny szkolnej,
 - f) świadczeń pielęgniarskich w zakresie pielęgniarstwa rodzinnego i środowiskowego,
 - g) świadczeń w zakresie położnej rodzinnej,
 - h) udzielania indywidualnych świadczeń w miejscu zamieszkania lub pobytu,
 - i) świadczeń diagnostycznych
- 2) poradni specjalistycznych.
- 3) medycyny pracy.
- 4) stomatologii.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej zapewnia rejestrację pacjentów na podstawie zgłoszenia osobistego, telefonicznego lub za pośrednictwem osób trzecich codziennie od poniedziałku do piątku w godz. od 7.00 do 18.00

Świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej udzielane są w dniu zgłoszenia. Świadczenia zdrowotne w przypadkach nagłych udzielane są bezzwłocznie. Świadczenia opieki zdrowotnej są realizowane nieodpłatnie. Świadczenia z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej udzielane są codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do godziny 18.00, a w medycznie uzasadnionych przypadkach również w domu pacjenta.

SP ZOZ zapewnia również dla świadczeniobiorców świadczenia z zakresu transportu sanitarnego codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach od 7. 00 do 18.00.

Zgodnie z zadaniami i kompetencjami oraz warunkami wynikającymi z umów zawieranych z NFZ:

- 1) Lekarz POZ planuje i realizuje opiekę lekarską nad świadczeniobiorcą w zakresie udzielanych przez niego świadczeń opieki zdrowotnej, uczestniczy w realizacji profilaktycznych programów zdrowotnych, prowadzi edukację zdrowotną, współpracuje z pielęgniarką POZ , pielęgniarką w środowisku nauczania i wychowania, położną rodzinną i innymi świadczeniodawcami zgodnie z potrzebami pacjentów, oraz przedstawicielami organizacji i instytucji działających na rzecz zdrowia.
- 2) Pielęgniarka i położna podstawowej opieki zdrowotnej planuje i realizuje kompleksową opiekę pielęgniarską i pielęgnacyjną opiekę położniczo-ginekologiczną nad pacjentką i jej rodziną, społecznością w środowisku zamieszkania i nauki w zakresie:
promocji zdrowia i profilaktyki.:
 - rozpoznawanie potrzeb pielęgnacyjnych i problemów zdrowotnych pacjentów
 - prowadzenie edukacji zdrowotnej
 - prowadzenie poradnictwa w zakresie zdrowego stylu życia
 - realizacja programów promocji zdrowia i profilaktyki chorób
 - organizacja grup wsparcia
 - realizacja szczepień ochronnych
 - prowadzenie działań profilaktycznych u podopiecznych z grup ryzyka zdrowotnego.
- 3) Położna środowiskowa/rodzinna realizuje kompleksową pielęgnacyjną opiekę położniczo-ginekologiczną obejmującą edukację w zakresie planowania rodziny, promocji zdrowia i profilaktyki:
 - edukacja kobiety we wszystkich okresach życia do prowadzenia samoobserwacji, do podejmowania działań wczesnego wykrywania i likwidacji czynników ryzyka nowotworowego.

- poradnictwo w zakresie samoopieki i samopielęgnacji w zdrowiu i profilaktyce chorób.
 - prowadzenie czynnego poradnictwa w zakresie profilaktyki chorób wieku dziecięcego oraz chorób ginekologicznych i onkologicznych.
 - edukacja w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV oraz chorobom przenoszonym drogą płciową.
- 4) Pielęgniarka środowiskowa w środowisku nauczania i wychowania planuje i realizuje opiekę pielęgnacyjną nad uczniami na terenie szkoły lub w placówce oświatowo-wychowawczej w zakresie:
- promocji zdrowia
 - profilaktyki chorób
 - prowadzenie edukacji zdrowotnej uczniów
 - udział w projektowaniu i programowaniu zajęć z edukacji zdrowotnej w placówce nauczania i wychowania
 - promowanie zachowań prozdrowotnych, działań na rzecz zachowania zdrowia i zapobiegania chorobom i urazom
 - udział w realizacji programów zdrowotnych w środowisku szkolnym, w tym projektu szkoły promującej zdrowie.

W realizacji świadczeń zdrowotnych pielęgniarka środowiskowo-rodzinna, położna i pielęgniarka w środowisku nauczania i wychowania współpracuje z:

- lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej/rodzinnym,
- pielęgniarką w środowisku nauczania i wychowania
- innymi świadczeniodawcami zgodnie z potrzebami pacjentów
- przedstawicielami organizacji i instytucji działających na rzecz zdrowia rodziny.

Świadczenia zdrowotne z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej:

Poradnie specjalistyczne przyjmują pacjentów zgodnie z harmonogramem dla danego rodzaju świadczeń. Pacjent ma prawo wyboru lekarza udzielającego świadczeń specjalistycznych spośród lekarzy udzielających tych świadczeń w poradni.

1. Zadania Poradni Stomatologicznej.

Do zadań Poradni Stomatologicznych należy:

- prowadzenie leczenia stomatologicznego zgodnie z umową zawartą z NFZ
- współdziałanie z innymi lekarzami zatrudnionymi w SP ZOZ w zakresie organizacji pracy opieki nad pacjentem i leczeniem protetycznym
- prowadzenie oświaty w zakresie stomatologii.

2. Poradnia Medycyny Pracy

Celem działania Poradni Medycyny Pracy jest ochrona zdrowia pracujących zatrudnionych w Zakładzie oraz w zakładach, z którymi SP ZOZ zawarł umowy o świadczeniu takich usług, przed wpływem niekorzystnych warunków związanych ze środowiskiem pracy i sposobem ich wykonywania a także sprawowanie profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracującymi.

Do zakresu zadań Poradni Medycyny Pracy należy:

- ograniczenie szkodliwego wpływu pracy na zdrowie poprzez rozpoznawanie i ocenę czynników występujących w środowisku pracy oraz sposobu wykonywania pracy mogący mieć ujemny wpływ na zdrowie
- rozpoznawanie i ocena ryzyka zawodowego w środowisku pracy oraz informowanie pracodawców i pracujących o możliwości wystąpienia niekorzystnych skutków zdrowotnych będących jego następstwem. Udzielanie pracodawcom i pracującym porad w zakresie organizacji pracy, ergonomii, fizjologii oraz psychologii pracy.

W 2017 roku badaniami profilaktycznymi objęto 268 osób.

W 2018 roku badaniami profilaktycznymi objęto 373 osoby.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Chmielniku ul. Kielecka 18 na dzień 31.12.2018r. zatrudniał 29 osób, w tym :

- 8 lekarzy POZ
- 3 lekarzy stomatologów
- 10 pielęgniarek, w tym 6 pielęgniarek środowiskowo-rodzinnych
- 2 pielęgniarki w środowisku nauczania i wychowania
- 2 pielęgniarki gabinetu zabiegowego
- 1 położną środowiskową.

Tabela 8. Statystyka udzielanych świadczeń zdrowotnych, badań laboratoryjnych, diagnostycznych oraz profilaktycznych i ogólnych świadczeń stomatologicznych

	Liczba wykonanych usług	
	2017	2018
Świadczenia zdrowotne, badania laboratoryjne i diagnostyczne		
Liczba udzielonych porad ogółem	37 273	35 499
Liczba udzielonych porad stomatologicznych	5 294	4 452
Liczba wykonanych badań laboratoryjnych	32 706	33 550
Badania diagnostyczne - EKG	1 225	1 348

Badania diagnostyczne - USG	551	488
Badania diagnostyczne - RTG	1 080	1 072
Profilaktyczne i ogólne świadczenia stomatologiczne		
Profilaktyczne świadczenia ogólne	6 326	6 560
Lakierowanie	2 491	2 897
Impregnacja	590	514
Fluorkowa profilaktyka	3 245	3 149

(Źródło: opracowanie SPZOZ Ch-k)

Szczepieniami ochronnymi w 2018 roku objęto – 1153 dzieci i młodzieży.

Tabela 9. Liczba zadeklarowanych pacjentów według zakresów wiekowych na dzień 31.12.2018r.

Wiek	Liczba pacjentów
0 - 6 lat	403
7 – 19 lat	1 183
20 - 65	5 783
powyżej 65 lat	1 969
w tym DPS	183

(Źródło: opracowanie SPZOZ Ch-k)

5. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chmielniku

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie krytycznych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ona osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia podstawowych potrzeb i umożliwia im życie w godnych warunkach.

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym, poprzez udzielanie wsparcia, podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem społecznym.

Pomoc społeczna uzupełnia system polityki społecznej. Jest to ostatnie ogniwo zabezpieczenia społecznego.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy (art. 17 ustawy o pomocy społecznej tj. Dz. U z 2018 r. poz. 1580 z póź. zm.):

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- 8) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki

nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;

- 9) praca socjalna;
- 10) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 11) prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo- wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;
- 12) tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
- 13) dożywianie dzieci;
- 14) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 15) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- 16) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
- 17) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 18) utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań własnych gminy należy:

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i specjalnych celowych;
- 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- 3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowania do nich osób wymagających opieki;
- 4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy (art. 18 ustawy o pomocy społecznej, t.j. Dz. U z 2018 r. poz. 1580 z póź. zm.):

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 2) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;

- 3) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową i ekologiczną;
- 5) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 6) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu (art. 7 ustawy o pomocy społecznej, t.j. Dz. U z 2018 r. poz. 1580 z póź. zm.):

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej i ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń finansowych z pomocy społecznej osoba lub rodzina nabywa, gdy dochód miesięczny netto nie przekracza kryterium dochodowego (dla osoby samotnej – 701 zł., dla osoby w rodzinie – 528 zł.) przy jednoczesnym wystąpieniu jednego z powodów wymienionych w art. 7 lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej (kwoty kryterium dochodowego podlegają waloryzacji, w/w kwoty to stan na dzień 31.12.2018r.).

Planując działania w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy należy brać pod uwagę n/w czynniki:

- zgodność działań z długoletnimi planami rozwoju gminy,
- możliwości finansowe gminy w zakresie realizacji zadań lokalnej polityki społecznej,
- bezrobocie,
- strukturę ludności
- projekty EFS

Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania w oparciu o diagnozy indywidualne oraz poszczególnych grup środowiskowych.

Wyłączając zadania zlecone, na które OPS otrzymuje środki finansowe z budżetu państwa, realizacja pozostałych zadań ściśle zależy od środków finansowych przeznaczonych na ten cel przez Gminę. Rozwiązywanie problemów społecznych wymaga znacznych środków finansowych.

Zadania realizowane przez pomoc społeczną finansowane są z budżetu wojewody – zadania zlecone oraz ze środków własnych gminy – zadania realizowane przez gminę.

Tabela 10. Budżet OPS w latach 2016-2018 w zł.

Lp.	Budżet	2016	2017	2018
1.	Ogółem	15 810 668	18 795 135	18 405 626
2.	Zadania zlecone	13 017 985	15 827 605	15 618 812
3.	Zadania własne	2792 683	2 967 530	2 786 814

(Źródło: opracowanie własne OPS)

Tabela 11. Środki otrzymane z EFS w latach 2014 – 2018

Budżet	2014	2015	2016	2017	2018
Ogółem	184 872,38	129 645,48	-----	744 388,82	928 945,68

(Źródło: opracowanie własne OPS)

Od 2014 roku na realizację świadczeń rodzinnych przeznaczone zostały niżej wymienione kwoty:

rok 2014 - 3 735 816 zł.,

rok 2015 - 4 057 956 zł.,

rok 2016 - 4 747 276 zł.,

rok 2017 - 4 776 953 zł.,

rok 2018 - 4 554 571 zł.

5.1. Świadczenia z pomocy społecznej

W tej części diagnozy zaprezentowane oraz poddane analizie zostaną statystyki dotyczące problemów społecznych, występujące w Gminie Chmielnik.

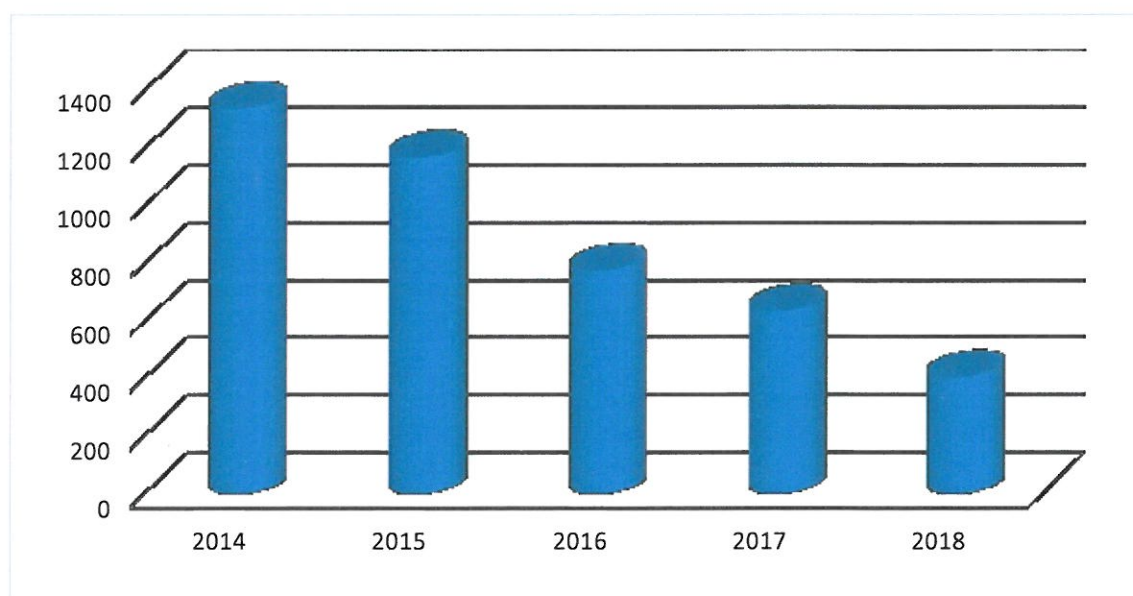
Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin objętych pomocą finansową.

Tabela 12. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie finansowe

Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie finansowe w latach 2014-2018				
2014	2015	2016	2017	2018
1338	1169	776	635	406

(Źródło: opracowanie własne OPS)

Wykres 3. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia finansowe



(Źródło: opracowanie własne OPS)

Tabela 13. Liczba korzystających z pomocy społecznej w latach 2016, 2017, 2018 z podziałem na miasto i sołectwa (rodziny i osoby).

Liczba korzystających z pomocy społecznej							
Lp.	miejscowość/sołectwo	2016		2017		2018	
		Liczba	Liczba	Liczba	Liczba	Liczba	Liczba

		rodzin	osób	rodzin	osób	rodzin	osób
1	Chmielnik	285	648	292	675	309	796
2	Borzykowa	48	124	24	76	32	92
3	Celiny	13	47	18	64	18	71
4	Celiny Nowe						
5	Chomentówek	8	26	8	32	4	16
6	Ciecierze	3	10	5	20	4	12
7	Grabowiec	12	36	15	44	16	42
8	Holendry	4	13	5	9	2	8
9	Jasień	13	37	7	25	13	37
10	Kotlice	19	63	9	40	17	42
11	Lipy	9	29	15	32	16	62
12	Lubania	19	49	30	93	31	91
13	Łagiewniki	38	62	44	61	39	63
14	Ługi	22	103	25	96	23	104
15	Minostowice	7	20	9	26	11	33
16	Piotrkowice	26	80	28	72	42	97
17	Przededworze	19	36	26	62	37	68
18	Sędziejowice	25	88	26	91	27	61
19	Suchowola	29	93	35	96	37	103
20	Suliszów	19	53	7	26	11	22
21	Suskrajowice	24	82	11	48	10	26
22	Szyszczyce	22	75	16	74	18	62
23	Śladków Duży	28	121	26	78	31	82
24	Śladków Mały	10	31	7	16	15	30
25	Zrecze Chałupczańskie	13	33	17	54	19	61
26	Zrecze Duże	27	77	21	73	23	79
27	Zrecze Małe	26	78	23	52	15	43
	Razem	767	2114	745	2035	820	2203

(Źródło: opracowanie własne OPS)

Rodziny objęte pomocą z tut. OPS korzystają z różnych form pomocy:

- zasiłki stałe
- zasiłki celowe
- zasiłki celowe specjalne
- zasiłki okresowe
- posiłki
- dożywianie dzieci w szkole
- usługi opiekuńcze

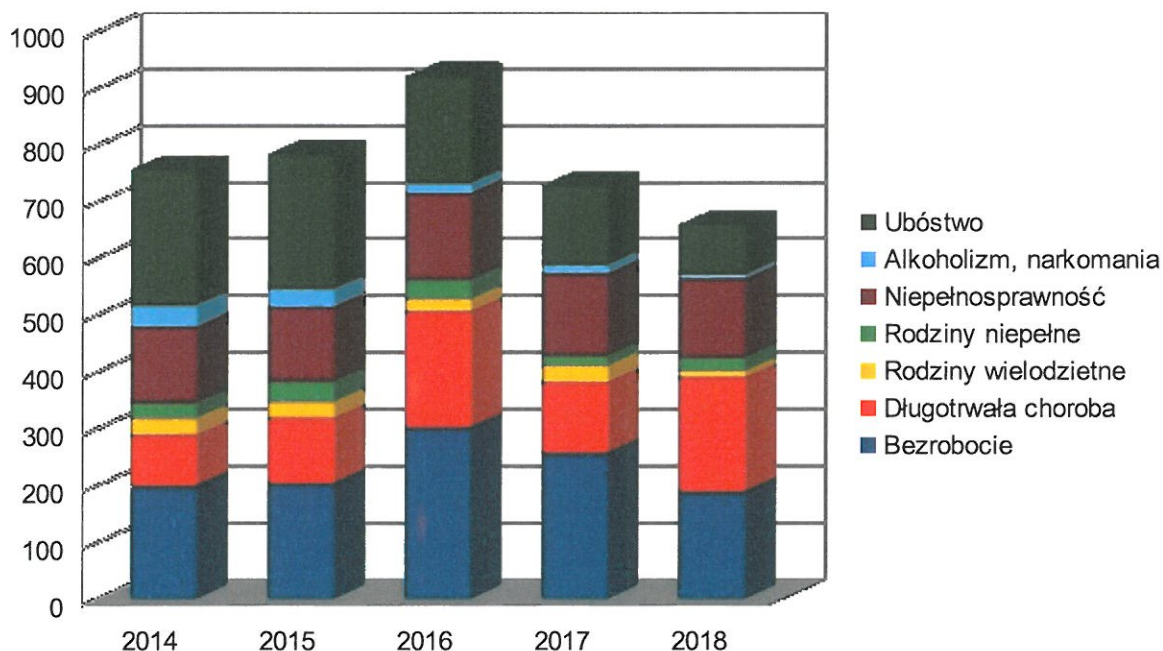
- Pobyt w domach pomocy społecznej, schroniskach

Tabela 14. Dysfunkcja w rodzinie kwalifikująca do świadczeń z OPS

Lp.	Dysfunkcja w rodzinie	Liczba środowisk				
		2014	2015	2016	2017	2018
1.	Bezrobocie	198	203	301	256	188
2.	Długotrwała choroba	91	116	206	126	203
3.	Rodziny wielodzietne	30	29	22	30	11
4.	Rodziny niepełne	27	36	34	17	24
5.	Niepełnosprawność	134	131	153	145	139
6.	Alkoholizm, narkomania	38	32	17	15	7
7.	Ubóstwo	241	239	190	142	90

(Źródło: opracowanie własne OPS)

Wykres 4. Dysfunkcja w rodzinie kwalifikująca do świadczeń z OPS



W latach 2014 – 2018 najczęstszym powodem ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej była długotrwała choroba, która miała tendencję wzrostową. Natomiast inne przyczyny ubiegania się o pomoc: ubóstwo, alkoholizm, wielodzietność, bezrobocie zostały zanotowane z tendencją spadkową. Na średnio tym samym poziomie pozostały takie kryteria

jak: niepełnosprawność, rodziny niepełne. Daje się zauważyć, że ubóstwo nie jest już zagrożeniem dla rodzin wielodzietnych i niepełnych, natomiast starzejące się społeczeństwo sprawiło, że nastąpił wzrost korzystających z pomocy społecznej osób borykających się z długotrwałą chorobą i niepełnosprawnością.

5.1.1. Pomoc dla rodzin i dzieci

Jedną z grup społecznych, którą wspiera Ośrodek Pomocy Społecznej są rodziny, szczególnie rodziny wielodzietne i niepełne. Korzystają one z różnej formy świadczeń. Istotną pomocą dla rodzin jest dożywianie dzieci i młodzieży. Zgodnie z wieloletnim programem „Posiłek w szkole i w domu” środki finansowe na dożywianie OPS otrzymuje z budżetu wojewody, a także dofinansowuje program z własnych środków.

Tabela 15. Dożywianie dzieci i młodzieży w Gminie Chmielnik.

	Dożywianie dzieci i młodzieży w Gminie Chmielnik		
	2016	2017	2018
Ilość dzieci	414	267	212
Ilość rodzin	272	180	164

(Źródło: opracowanie własne OPS)

Tabela 16. Wydatki na dożywianie dzieci i młodzieży w Gminie Chmielnik.

	Dożywianie dzieci i młodzieży w Gminie Chmielnik		
	2016	2017	2018
Kwota ogółem: w tym:	309 553	246 747	211 598
-środki własne	65 097	52 546	49 338
- dotacja	244 456	194 201	162 260
- doposażenie stołówek szkolnych	0	0	39 625

(Źródło: opracowanie własne OPS)

Dążąc do realizacji celów polityki rodzinnej państwa, należy w dalszym ciągu rozwijać infrastrukturę niezbędną do wydawania posiłków oraz objąć dożywianiem jak największą liczbę dzieci.

5.1.2. Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne są to świadczenia obowiązkowe i całkowicie finansowane z budżetu państwa. W ramach polityki rodzinnej planuje się aby system ten był doskonalony i rozwijany.

Tabela 18. Świadczenia rodzinne w gminie Chmielnik

Lp	W tym:	Świadczenia rodzinne									
		2014		2015		2016		2017		2018	
		kwota	ilość św.	kwota	ilość św.	kwota	ilość św.	kwota	ilość św.	kwota	ilość św.
1.	Zasiłek rodzinny z dodatkami	2161993	21461	2108537	20402	2415807	20922	2293038	18756	2080574	17005
2.	Zasiłek pielęgnacyjny	761374	4984	725067	4739	735930	4810	725679	4743	762899	4821
3.	Świadczenia pielęgnacyjne	447067	607	713640	596	824964	637	932425	665	974105	661
4.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	273382	535	416712	824	441405	863	394090	778	335099	640
5.	Fundusz alimentacyjny	393565	1089	436610	1151	408408	1086	334131	882	290276	705
6.	Zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	92000	92	94000	94	119000	119	111000	111	86000	86
	Ogółem:	412938	28768	4494566	27806	4945514	28437	4790363	25935	4528953	23918

(Źródło: opracowanie własne OPS)

Z analiz powyższych danych wynika, że liczba środowisk objętych świadczeniami rodzinnymi wzrasta, coraz więcej rodzin korzysta z systemu wsparcia w ramach świadczeń rodzinnych.

Tabela 17. Świadczenia wychowawcze w gminie Chmielnik

Lp	W tym:	Świadczenia rodzinne		
		2016	2017	2018
1.	Ilość świadczeń	13 398	15 904	15 912
2.	Kwota w zł	6 688 676	8 607 469	7 910 993

(Źródło: opracowanie własne OPS)

Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka (także tych dotyczących opieki sprawowanej nad nim i zaspokojeniem potrzeb życiowych dziecka). Dzięki Programowi 500+ Polska zbliżyła się do innych państw Unii jeżeli chodzi o wysokość świadczeń przeznaczonych na wsparcie rodzin z dziećmi.

5.1.3. Pomoc dla osób starszych

Jednym z celów polityki społecznej realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych. Z danych demograficznych wynika, że społeczeństwo naszej Gminy starzeje się i proces ten będzie narastał.

W przyszłości szczególną uwagę będzie należało zwrócić na pomoc i aktywizację osób starszych. Należy dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego naszej Gminy. Działania w głównej mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług socjalnych. Jedną z niezbędnych form świadczeń dla tej grupy osób są usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania.

Tabela 19. Usługi opiekuńcze i ich koszt w Gminie Chmielnik 2016 – 2018r.

	Usługi opiekuńcze w Gminie Chmielnik		
	2016	2017	2018
Ilość osób korzystających z usług	28	44	44
Koszt świadczeń w zł	124 989	182 657	190 861

(Źródło: opracowanie własne OPS)

Realizacja tej formy świadczeń pozwala na jak najdłuższe przebywanie osoby starszej w jej naturalnym środowisku. Problemem jest zorganizowanie dla tej grupy osób innego rodzaju usług socjalnych jak dożywianie czy organizacja czasu wolnego itp.

Głównym zadaniem dla jednostek samorządowych i organizacji pozarządowych jest podniesienie jakości życia osób starszych, zaspokojenie ich potrzeb oraz skoordynowanie działań poszczególnych podmiotów działających w w/w obszarze.

5.1.4. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych problemów społecznych, których znaczenie wynika zarówno z rozmiarów i powszechności jej występowania w populacji, a także z konsekwencji, jakie wywołuje w kontekście indywidualnym i społecznym.

Polskie społeczeństwo szczególnie w ostatnich kilku latach charakteryzuje się wysokim odsetkiem osób niepełnosprawnych. Szczególnie ostatnich kilkunastu latach notowany jest wzrost liczby osób niepełnosprawnych, spowodowany m. in. rozwojem cywilizacyjnym oraz starzeniem się społeczeństwa. Ponadto niepełnosprawni coraz częściej stają się „widoczni” na ulicach polskich miast.

Przyczynami powodującymi niepełnosprawność są najczęściej uszkodzenia narządu ruchu, uszkodzenia i choroby narządu wzroku i słuchu, schorzenia układu krążenia, choroby psychiczne, upośledzenie umysłowe oraz schorzenia neurologiczne. Ograniczona sprawność dotyczy niejednokrotnie całego życia człowieka - od urodzenia lub wczesnego dzieciństwa aż do śmierci.

W naszym kraju posługujemy się kilkoma definicjami niepełnosprawności. Według definicji zawartej w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych „niesprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy”.

Definicja zawarta w „Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych” określa, że „osobami niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”.

Obecnie coraz częściej niepełnosprawność jest rozumiana, jako efekt barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. Oznacza to, że ograniczeń doświadczanych przez osoby niepełnosprawne, nie należy łączyć z niepełnosprawnością jako taką, ale należy je skojarzyć z niezdolnością społeczeństwa do stworzenia równych szans dla wszystkich obywateli.

Według danych GUS w III kwartale 2018 roku liczba osób niepełnosprawnych wynosiła: 2 978 tys., co stanowiło 7,8% ludności kraju.

Tabela 20. Osoby niepełnosprawne według płci w 2018 roku

Wyszczególnienie	Ogółem		
	Razem	Mężczyźni	Kobiety
Osoby niepełnosprawne	2 978	1 516	1 462

(Źródło: opracowanie GUS)

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu powodującą niezdolność do pracy. Kryterium kwalifikującym daną osobę do zbiorowości osób niepełnosprawnych jest posiadanie:

- aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający - dla osób 16 lat i więcej,
- uprawnień do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego – dla dzieci poniżej 16 roku życia.

Wśród 11 225 osób zamieszkujących w 2018r. miasto i gminę Chmielnik, 535 osób to niepełnosprawni, co stanowi 4,77% ogółu mieszkańców. Orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności posiada: 318 osób, orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności posiada: 151 osób, a niepełnosprawność przed 16 rokiem życia ma 66 osób.

Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych utrzymuje się ze świadczeń społecznych: rent, emerytur, rent socjalnych i zasiłków.

Zdolność do pracy, przygotowanie do niej i gotowość jej podjęcia przez osoby niepełnosprawne zależy niejednokrotnie od całego ciągu, wiele lat trwających, różnorodnych i skoordynowanych działań edukacyjnych, rehabilitacyjnych i społecznych. Zasadne byłoby zatem już od najmłodszych lat profilowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej osoby niepełnosprawnej pod kątem umiejętności tej osoby, a także potrzeb lokalnego rynku pracy.

Wykształcenie i kwalifikacje osób, niepełnosprawnych są zdecydowanie niższe niż przeciętnego mieszkańca Miasta i Gminy Chmielnik, a to dodatkowo powoduje trudności z wyjściem na rynek pracy i utrzymaniem zatrudnienia.

Należy stwierdzić że niepełnosprawne dzieci mają od początku gorszy start edukacyjny. Niejednokrotnie pozbawione są edukacji przedszkolnej, która stanowi niezbędną formę wspierania rozwoju i wyrównywania ich szans względem pełnosprawnych rówieśników. W edukacji dzieci i młodzieży wielorako niepełnosprawnej przeważa nauczanie specjalne, które ma charakter segregacyjny i wzmacniający postawy dyskryminacyjne. Przez specjalistów szczególnie krytykowane jest nauczanie indywidualne w domu, które izoluje dziecko od instytucjonalnego kontaktu z rówieśnikami, pozbawia naturalnych bodźców i korzyści wynikających z tych kontaktów. Równocześnie wychowanie dziecka niepełnosprawnego przy takim systemie powoduje przeciążenie rodziny całodobową obecnością w domu. Tylko niewielki odsetek dzieci i młodzieży ma możliwość edukacji w systemie integracyjnym, która kończy się w naszym mieście na poziomie gimnazjalnym. Uboga jak dotąd oferta kształcenia ponadgimnazjalnego skierowana jest jedynie do młodzieży

lekką niepełnosprawną, a budynki tych szkół mają bariery architektoniczne. Najambitniejsi niepełnosprawni, podejmują naukę w odległych od Chmielnika specjalistycznych placówkach.

Rodzina z osobą niepełnosprawną wymaga z reguły zindywidualizowanych, dostosowanych do jej potrzeb form pomocy, tym bardziej, że przeżywa silne negatywne emocje i poważnemu zakłóceniu ulegają relacje między członkami rodziny. W dochodzeniu do równowagi rodzinie potrzebne jest jak najwcześniejsze wsparcie, by umożliwić jej nie tylko opiekę nad osobą niepełnosprawną i pomoc w pracy nad jej rozwojem, lecz także pomoc w realizacji aspiracji życiowych wszystkich członków rodziny. Należy zaznaczyć, że nie zawsze o takie wsparcie rodziny zwracają się do „instytucji”. Istotną rolę pomocową odgrywają organizacje pozarządowe i grupy samopomocowe. Ponadto w rodzinie występuje niejednokrotnie ograniczenie dochodów, ograniczenie aktywności zawodowej jej członków oraz zwiększenie wydatków na leczenie i rehabilitację. Często rodzice wychowujący niepełnosprawne dziecko, rezygnują z pracy w celu zapewnienia mu stałej opieki i przy spełnieniu kryterium dochodowego korzystają ze świadczeń realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej. Osoby dorosłe sprawujące opiekę nad chorymi członkami swojej rodziny (tj. rodzice, wnukowie oraz rodzeństwo), rezygnują z pracy i pobierają specjalne zasiłki opiekuńcze, świadczenia pielęgnacyjne i zasiłki dla opiekunów.

Tabela 21. Świadczenie pielęgnacyjne w gminie Chmielnik w latach 2016-2018.

Rodzaj świadczenia	Świadczenia rodzinne					
	2016		2017		2018	
	kwota	ilość św.	kwota	ilość św.	kwota	ilość św.
Świadczenia pielęgnacyjne	824964	637	932425	665	974105	661
Specjalny zasiłek opiekuńczy	441405	863	394090	778	335099	640

Źródło: Opracowanie własne OPS Chmielnik

Środowiska z osobami niepełnosprawnymi po bezrobotnych i długotrwale chorych są najczęściej korzystającymi z pomocy finansowej MG OPS w Chmielniku.

Tabela 22. Środowiska, którym przyznano pomoc z tytułu niepełnosprawności w latach 2014-2018

Dysfunkcja w rodzinie	Liczba środowisk				
	2014	2015	2016	2017	2018
niepełnosprawność	134	131	153	145	139

Źródło: Opracowanie własne OPS Chmielnik

Wspieranie rodziny w dłuższej perspektywie czasu powoduje m.in.:

- lepsze wypełnienie przez nią zadań opiekuńczych i wychowawczych oraz utrzymanie potencjału opiekuńczego rodziny, co zapobiega jej wypalaniu się i załamaniu, a w konsekwencji konieczność oddania niepełnosprawnego członka rodziny do instytucji opiekuńczej,
- lepszy stan przystosowania osoby niepełnosprawnej.

Opiekę specjalistyczną dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnych intelektualnie organizuje i zapewnia Środowiskowy Dom Samopomocy w Zreczu Dużym.

Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzi rehabilitację umiejętności społecznych. ŚDS to placówka typu dziennego dla 25 osób. Większość uczestników jest dowożona do ŚDS, a po zakończeniu zajęć odwożona do swoich domów.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chmielniku świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Są to świadczenia o charakterze niepieniężnym – usługowym, w ramach systemu pomocy społecznej. Pomoc ta jest dostosowana do szczególnych potrzeb osób wymagających pomocy oraz potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. W latach 2016–2018 ze specjalistycznych usług opiekuńczych korzystały dzieci z autyzmem.

Tabela 23. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w latach 2014-2018

	2016		2017		2018	
	ilość osób	kwota	ilość osób	kwota	ilość osób	kwota
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	3	31 190	3	30 600	4	36 550

(Źródło: Opracowanie własne OPS Chmielnik)

5.1.5. Uzależnienia

Skala problemów alkoholowych zależy w znacznej mierze od postaw społeczeństwa wobec alkoholu, wiedzy na temat zagrożeń wynikających z picia, a także od struktury spożycia napojów alkoholowych. Aby zmierzyć się z problemami alkoholowymi na terenie miasta i gminy warto jest ich skalę i specyfikę poddać dokładnej analizie. W niniejszym raporcie oparto się na analizie danych udostępnionych m. in. przez Urząd Miasta i Gminy w Chmielniku, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji w Chmielniku i Sąd Rejonowy w Busku-Zdroju.

Rozwiązywanie problemów alkoholowych nie oznacza walki z alkoholem, ani też nie ogranicza się do minimalizowania skutków alkoholizmu. Większość dorosłych mieszkańców naszego kraju to konsumenci napojów alkoholowych. Można ich umownie podzielić na trzy grupy:

- osoby kontrolujące swoje picie - także im zdarzają się epizody alkoholowe dezorganizujące życie,
- osoby nadużywające alkoholu - czyli ci, którzy piją w nieodpowiednim czasie, okolicznościach i ilościach,
- osoby uzależnione - czyli ci, którzy utracili kontrolę nad swoim pićm.

Jak pokazują badania, liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca koreluje z umieralnością spowodowaną chorobami serca, nowotworami, śmiercią wynikłą bezpośrednio ze spożywania alkoholu oraz z umieralnością ogółem. Polityka kontroli ilości punktów sprzedaży alkoholu jest więc istotnym instrumentem kształtowania kondycji zdrowotnej mieszkańców.

Tabela 24. Dostępność napojów alkoholowych.

Lp.	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	Lata		
		2016	2017	2018
1.	Spożycie poza miejscem sprzedaży wg zawartości alkoholu:			
	- do 4,5 % oraz piwo	35	36	35
	- od 4,5 % do 18 % z wyjątkiem piwa	33	34	33
	- powyżej 18 %	32	34	33
2.	Spożycia w miejscu sprzedaży wg zawartości alkoholu:			
	- do 4,5 % oraz piwo	16	14	13
	- od 4,5 % do 18 % z wyjątkiem piwa	3	4	3
	- powyżej 18 %	5	5	4
Ogółem wszystkich punktów		52	53	53

(źródło: Dane z UMiG – Wydział Rozwoju Gospodarczego)

Miasto i Gmina Chmielnik liczy 11 225 mieszkańców. Jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypada w Gminie Chmielnik na ok. 212 osób.

Osoby uzależnione i wyrządzające swoim pićm poważne szkody społeczne, a nie chcące dobrowolnie poddać się leczeniu odwykowemu, mogą być zgłoszone do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu wszczęcia procedury sądowej zobowiązującej do leczenia.

Tabela 25. Rodzaje interwencji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Lp.	Rodzaj interwencji	Lata		
		2016	2017	2018
1.	Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia	122	112	118
2.	Wnioski skierowane do sądu	16	21	16

(Źródło: Sprawozdanie z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Programów Alkoholowych w Gminie Chmielnik)

Prawo stanowi, że do wszczęcia postępowania mającego na celu nałożenie obowiązku leczenia odwykowego istotne jest, czy osoba uzależniona od alkoholu powoduje rozkład życia rodzinnego, demoralizuje nieletnich, uchyla się od pracy albo systematycznie zakłóca spokój i porządek publiczny.

Tabela 26. Korzystający z usług Gminnego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i ich rodzin

Lp.	Korzystający z usług punktu	Lata	
		2017	2018
1.	Osoby uzależnione	130	139
2.	Osoby współuzależnione	72	84
3.	Konsultacje i porady	43	52

(Źródło: Sprawozdanie z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Programów Alkoholowych w Gminie Chmielnik)

Z porad grupy edukacyjno-motywacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu w latach 2017–2018 skorzystało 520 osób.

Polski model rozwiązywania problemów alkoholowych zakłada, że większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowanych na poziomie samorządu gminy, która na mocy ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi uzyskała kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społeczności lokalnej. Gmina, z racji dysponowania największą wiedzą o problemach swojej społeczności oraz dostępnych zasobach, podejmuje działania, które corocznie ujmowane są w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii. Powoływana przez Burmistrza, w drodze zarządzenia, Komisja w szczególności: inicjuje działania związane

z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, reintegracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu, w tym:

1. Podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu przez osoby uzależnione od alkoholu.
2. Przeprowadzanie kontroli oraz ekspertyz punktów sprzedaży napojów alkoholowych i wydawanie postanowień dotyczących zgodności ich lokalizacji z odnośnymi uchwałami Rady Miejskiej w Chmielniku w związku z procedurą wydawania przez Burmistrza Chmielnika decyzji w sprawie zezwoleń na sprzedaż alkoholu oraz kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
3. Inicjowanie w środowisku lokalnym działań służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
4. Prowadzenie innych działań przewidzianych przepisami Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy.
5. Coroczne opracowywanie projektu gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz przemocy w rodzinie.
6. Rozpatrywanie spraw dotyczących realizacji w/w programu.
7. Działalność edukacyjno – informacyjna.
8. Diagnozowanie stanu problemów alkoholowych w gminie.
9. Inicjowanie przedsięwzięć w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz przemocy w rodzinie.
10. Inicjowanie działań w zakresie zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, korzystania z pomocy psychospołecznej przez rodziny z problemem alkoholowym, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie.
11. Współdziałanie i popieranie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej.
12. Przyjmowanie zgłoszeń problemu alkoholowego.
13. Motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego.
14. Motywowanie osób nadużywających alkoholu będących jednocześnie sprawcami przemocy w rodzinie do podjęcia uczestnictwa w programie korekcyjno- edukacyjnym.
15. Motywowanie członków rodzin z problemem alkoholowym do podjęcia terapii współuzależnienia.

16. Kierowanie na badanie przez lekarza biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego dla osób, które w związku z nadużywaniem napojów alkoholowych powodują rozpad pożycia rodzinnego, demoralizację małoletnich, albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny.
17. Kierowanie do sądu wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w stosunku do osób z problemem alkoholowym.
18. Przeprowadzanie w szczególnie uzasadnionych przypadkach wywiadów środowiskowych dotyczących osób nadużywających alkoholu.

W gminie Chmielnik działa od 1997r. Gminny Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i ich Rodzin. W ramach pracy Punktu pomoc świadczą: dwóch specjalistów terapii uzależnień, pracownik socjalny ze specjalistycznym przygotowaniem. Pomoc świadczona jest w formie indywidualnej i grupowej oraz w postaci poradnictwa, konsultacji, pracy terapeutycznej, grupy edukacyjno-motywacyjnej. Z pomocy Punktu Konsultacyjnego korzystają: osoby uzależnione, osoby współuzależnione oraz rodziny osób uzależnionych.

Na terenie miasta i gminy Chmielnik nie działa żadna specjalistyczna placówka leczenia odwykowego. Osoby podejmujące leczenie korzystają ze świadczeń ambulatoryjnych Przychodni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Kielcach i w Busku-Zdroju. Podstawowe formy pracy Przychodni to terapia indywidualna i grupowa w oparciu o metody psychoterapeutyczne.

Cały program ambulatoryjny dla osób uzależnionych trwa od 12 do 18 miesięcy. Oferta dla osób z rodzin alkoholowych trwa ok. 8 miesięcy. Program terapeutyczny oparty jest na koncepcji działania psychologicznych mechanizmów uzależnienia. Wejście do programu poprzedza jedna do dwóch rozmów indywidualnych z terapeutą oraz konsultacja psychiatryczna. W czasie tych spotkań następuje nawiązanie kontaktu, rozpoznanie problemu pacjenta, postawienie diagnozy nozologicznej i poinformowanie go o metodach leczenia w placówce. Plan terapii przedstawia się następująco: grupa wstępna – czas trwania 3 tygodnie (2 razy w tygodniu, łącznie 6 spotkań), grupa intensywnej terapii – czas trwania 6 miesięcy, grupa zapobiegania nawrotom choroby. Lecznictwo odwykowe o charakterze stacjonarnym prowadzone jest głównie w Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy.

Istotne znaczenie ma świetlica opiekuńczo-wychowawcza dla dzieci i młodzieży, działająca na terenie miasta Chmielnik. W zajęciach świetlicowych uczestniczą również dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy

uzależnień. Realizowane są tam zajęcia środowiskowe, opiekuńczo wychowawcze oraz socjoterapeutyczne. W ramach zajęć dzieci otrzymują pomoc terapeutyczną, uczestniczą w zajęciach wyrównawczych, otrzymują posiłek oraz prowadzone są zajęcia sportowe. Zadania prowadzenia i finansowania świetlic realizuje „CARITAS” Kielecka oraz Urząd Miasta i Gminy w Chmielniku. Z funduszy przeznaczonych na rozwiązywanie problemów alkoholowych i związanych z narkomanią prowadzona jest działalność profilaktyczna i edukacyjna w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii.

5.1.6. Zespół Interdyscyplinarny

Zespół Interdyscyplinarny w Mieście i Gminie Chmielnik został powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Chmielnik w dniu: 20 grudnia 2011 roku. Utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego Miasta i Gminy Chmielnik jest efektem wejścia w życie nowych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz towarzyszących jej regulacji prawa miejscowego. Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. Zespół to grupa ludzi, specjalistów z różnych dziedzin, zajmująca się rozwiązaniem konkretnego problemu przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków takiego Zespołu. Jego funkcjonowanie określone jest w drodze porozumień zawartych między gminą a podmiotami niosącymi pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

SKŁAD ZESPOŁU TO PRZEDSTAWICIELE:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych,
- kuratorów sądowych

ZADANIA ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO:

- integrowanie i koordynowanie działań w/w podmiotów,
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie Zespół może tworzyć grupy robocze. Skład grupy roboczej nie różni się znacząco od składu Zespołu. Są to przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, jak również kuratorzy sądowi, przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

ZADANIA GRUPY ROBOCZEJ:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

REALIZACJA PROCEDURY „NIEBIESKIEJ KARTY” WYKONYWANA PRZEZ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY/GRUPĘ ROBOCZĄ

ZADANIA CZŁOKÓW ZESPOŁU/GRUPY ROBOCZEJ W RAMACH PROCEDURY:

1. udzielają pomocy osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
2. podejmują działania w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań;
3. zapraszają osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej;
4. opracowują indywidualny plan pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie i jej rodziny, który zawiera propozycje działań pomocowych.
5. rozstrzygają o braku zasadności podejmowania działań.

CZYNNOŚCI WYKONYWANE PRZEZ ZESPÓŁ/ GRUPĘ ROBOCZĄ W RAMACH PROCEDURY:

- na posiedzenie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej zaprasza się osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przy czym należy podkreślić, iż nie dotyczy to dzieci,
- niestawiennictwo osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, nie wstrzymuje prac zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej,
- członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej, w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują pogłębionej analizy sytuacji rodziny, ustalają indywidualny plan pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie w zakresie działania wszystkich podmiotów, realizujących procedurę „Niebieskie Karty” i wypełniają formularz „Niebieska Karta – C”, który stanowi załącznik nr 3 do rozporządzenia,
- indywidualny plan pomocy obejmuje ogół działań podejmowanych przez osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, oraz podmioty realizujące procedurę „Niebieskie Karty”, w celu poprawy sytuacji życiowej tej osoby oraz jej rodziny, może on ulec zmianie w zależności od potrzeb i sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w szczególności w sytuacji stwierdzenia nowego zdarzenia stosowania przemocy w rodzinie w trakcie działań dokonywanych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą,
- przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej,
- członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, wypełniają formularz „Niebieska Karta – D”, który stanowi załącznik nr 4 do rozporządzenia,
- formularze „Niebieska Karta – C” i „Niebieska Karta – D” podpisuje przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego,
- zespół interdyscyplinarny lub grupa robocza podejmują decyzję, jak będą składane systematyczne wizyty funkcjonariusza Policji, sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- wszystkie działania, podejmowane w związku z realizacją procedury „Niebieskie Karty” są dokumentowane. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa dokumenty są przekazywane organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego.

Tabela 27. Liczba realizowanych procedur "Niebieskiej Karty"

	2015	2016	2017	2018
Liczba realizowanych procedur "Niebieskiej Karty"	35	27	38	42
Liczba wszczętych procedur	3	1	2	4
Liczba posiedzeń grup roboczych	14	10	16	24
Liczba zakończonych procedur "Niebieskiej Karty"	37	26	25	21

(Źródło: Opracowanie własne OPS Chmielnik)

5.1.7. Asystent rodziny

Funkcja asystenta rodziny wprowadzona została w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chmielniku w styczniu 2012 roku. Jego działania regulowane są ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku. Na terenie gminy Chmielnik asystent współpracuje z 14 rodzinami. Są to rodziny posiadające dzieci do 18 roku życia jak i rodziny, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. W świetle *Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* praca z rodziną ma odbywać się w miejscu jej zamieszkania lub innym miejscu dla niej bezpiecznym. Ma być działaniem profilaktycznym. Chodzi o stworzenie możliwości reagowania na problemy we wczesnym ich etapie. Taka interwencja stwarza szansę efektywnej pomocy. Pomocy z zewnątrz wymagają zazwyczaj rodziny, które mają wiele sprzężonych ze sobą problemów. Należą do nich:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- uzależnienia,
- przemoc domowa
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała choroba,
- różnego rodzaju kryzysy rodzinne.

Celami w pracy z rodziną problemową są:

- doradztwo zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego
- wspieranie w sprawach dotyczących sytuacji zdrowotnej członków rodziny
- wzmacnianie kompetencji rodziców
- pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny
- pomoc w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów

- wspieranie integracji rodziny, wspieranie więzi uczuciowych w rodzinie
- neutralizowanie patogenicznego oddziaływania rodziny na dzieci
- odbudowywanie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny wobec dzieci
- pomoc w integracji rodziny z jej otoczeniem społecznym.

Asystent w swojej pracy współpracuje głównie z pracownikiem socjalnym, kuratorem, przedstawicielem szkoły i służby zdrowia. Aby rodzina pokonała problemy, z którymi się boryka, niezbędne jest zaangażowanie tych osób w proces pomagania.

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron polityki rozwiązywania problemów społecznych oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed strategią rozwiązywania problemów w Gminie Chmielnik.

SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

„Mocnych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony strategii rozwiązywania problemów społecznych, które należy wykorzystać sprzyjając będą jej rozwojowi. Mocne strony utrzymać jako mocne i na nich oprzeć przyszły rozwój strategii.

„Słabych stron” – uwarunkowań wewnętrznych stanowiących słabe strony polityki rozwiązywania problemów społecznych. Oddziaływanie ich należy minimalizować, nie wyeliminowane utrudniać będą jej rozwój.

„Szans” – uwarunkowań zewnętrznych bezpośrednio niezależnych od społeczności gminy, ale które mogą być traktowane jako szanse, jeżeli odpowiednio w działaniach zostaną wykorzystane będą czynnikami sprzyjającymi rozwojowi polityki rozwiązywania problemów społecznych.

„Zagrożenia” – uwarunkowań zewnętrznych również niezależnych od zachowania społeczności, ale mogących stanowić zagrożenie dla skutecznej realizacji polityki rozwiązywania problemów społecznych. Należy unikać ich negatywnego oddziaływania na obszar zarządzania tej polityki.

Analiza SWOT jest kontynuacją oraz podsumowaniem diagnozy stanu i w niej znajduje się uzasadnienie większości rozstrzygnięć, jest syntezą poszczególnych obszarów polityki rozwiązywania problemów społecznych przyjętych w założeniach do części strategicznej tego dokumentu. Przedstawia zbiór informacji o mocnych i słabych stronach polityki rozwiązywania problemów społecznych oraz stojących przed nią szansach i zagrożeniach. Analiza SWOT jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach polityki rozwiązywania problemów społecznych Miasta i Gminy Chmielnik.

Tabela 28. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze zdiagnozowane problemy społeczności lokalnej, działalność instytucji pracujących na rzecz osób potrzebujących (MGOPS, Policja, Służba Zdrowia, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, CIS, ŚDS, Straż Miejska). • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin i osób potrzebujących • kompetentna, wykwalifikowana i stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pomocy społecznej • właściwe rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, asystenta rodziny • ogólnie dostępna oferta pomocy, różnorodne formy wsparcia w zakresie bezrobocia, uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i innych problemów dotyczących mieszkańców • otwartość ośrodka pomocy społecznej i samorządu gminnego na współpracę ze środowiskiem lokalnym • wdrażanie projektów i programów ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów mieszkańców • otwartość na nowe rozwiązania, rozwój niematerialnych form pomocy ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu • aktywne zainteresowanie problemami rodziny ze strony władz samorządowych • ofert sportowe i kulturalne realizowane przez gminę oraz Chmielnickie Centrum Kultury • rozwój infrastruktury – realizacja nowych zadań 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoki poziom bezrobocia rejestrowanego • istnienie szarej sfery zatrudnienia • narastający problem uzależnień • migracje zagraniczne rodziców/dzieci • mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej • brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego • ograniczona dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje pozarządowe • niewystarczający zasób mieszkań socjalnych i komunalnych • niewystarczająca infrastruktura, placówek stacjonarnych dla osób „złotego wieku”
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wydłużająca się średnia długość życia mieszkańców Polski i Europy • prospołeczna polityka państwa • funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego • wzrost jakości usług świadczonych przez instytucje realizujące zadania pomocy społecznej • ustawiczne szkolenia pracowników pomocy społecznej • możliwość pozyskiwania środków z Unii Europejskiej • regulacje prawne coraz bardziej przyjazne rodzinie • prowadzenie profilaktyki i edukacji przeciw uzależnieniom • rosnąca świadomość społeczna • działania w środowisku lokalnym na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych – integracja ze środowiskiem • budowanie świadomości społecznej dotyczącej 	<ul style="list-style-type: none"> • preferowanie konsumpcyjnego stylu życia • niekorzystne zjawiska demograficzne • dziedziczenie bezradności i ubóstwa • migracja młodych wykształconych osób • osłabienie funkcji opiekuńczej rodziny • deficyt w obszarze komunikowania się rodzic – dziecko • rosnąca ilość rodzin wieloprotblemowych • problem różnorodności uzależnień • brak umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne • niewydolność systemu wymiaru sprawiedliwości • niestabilny system prawny w zakresie wspierania rodziny i pomocy społecznej • małe zainteresowanie pracodawców zatrudnieniem osób niepełnosprawnych • ciągłe zwiększanie zadań dla pomocy społecznej

potencjalnych zagrożeń ich skutków i sposobu postępowania (praca socjalna)	
--	--

Źródło: opracowanie własne

7. Misja i cele strategiczne

Misja wskazuje cel polityki społecznej w Gminie, wokół którego mają koncentrować się działania lokalnych instytucji publicznych, organizacji społecznych i środowisk. Wokół spraw służących długofalowemu rozwojowi społecznemu Gminy.

Misja

Wspólne działanie administracji samorządowej, partnerów społecznych i gospodarczych na rzecz podniesienia jakości życia społeczności Gminy Chmielnik i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

7.1. Cele strategiczne oraz kierunki działań

Kolejnym etapem w tworzeniu Strategii jest sformułowanie głównych celów strategicznych. To istotne zadanie z tego względu, iż na tej podstawie zostaną również opracowane kierunki działań mające na celu wsparcie obszarów deficytowych w rozwoju Gminy.

Strategiczne cele wytyczone dla Miasta i Gminy Chmielnik są następujące:

1. Wspomaganie rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.
2. Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zaspokojenie ich potrzeb i rozwój usług socjalnych.
3. Wsparcie osób bezrobotnych oraz osób poszukujących pracy.
4. Przeciwdziałanie patologiom w rodzinie.
5. Profilaktyka uzależnień, promowanie zdrowego stylu życia.
6. Aktywizowanie lokalnego środowiska, wspieranie organizacji pozarządowych/stowarzyszeń itp.

Cel strategiczny nr 1. Wspomaganie rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Istotą tego celu jest rzetelna diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej. Głównym narzędziem stosowanym w celu dokonania pozytywnych zmian będzie praca socjalna, której celem jest podtrzymywanie, chronienie lub rozwijanie interesów jednostek i rodzin. Celem podejmowanych działań będzie zarówno łagodzenie skutków trudnej sytuacji w jakiej znalazły się rodziny jak i zapobieganie ich powstawaniu. Działania z zakresu pracy

socjalnej będą polegały na udzielaniu pomocy wszystkim tym, którzy nie posiadają środków do egzystencji godnej człowieka. Dla prawidłowego funkcjonowania rodziny i dzieci ważne jest, aby miała ona zapewnione odpowiednie warunki bytowe, w szczególności dochód, pozwalający zaspokoić co najmniej podstawowe potrzeby, a także mieszkaniowe, odpowiednią opiekę zdrowotną, możliwość edukacji swoich członków w tym przede wszystkim dzieci, szeroko rozumiane bezpieczeństwo.

Cel strategiczny nr 2. Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zaspokojenie ich potrzeb i rozwój usług socjalnych.

Istotą tego celu jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych i niepełnosprawnych. Ze względu na dużą liczbę osób niepełnosprawnych oraz spory udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy, należy dołożyć wszelkich starań aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego naszej gminy. Działania w głównej mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług socjalnych. Jedną z niezbędnych form świadczeń dla tej grupy osób są usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Cel strategiczny obejmuje również działania skierowane do lokalnej społeczności, które przyczynią się do niwelowania uprzedzeń i zachowań dyskryminujących osoby starsze i niepełnosprawne oraz na tworzenie warunków zewnętrznych sprzyjających wyrównywaniu szans, społecznej integracji oraz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny nr 3. Wsparcie osób bezrobotnych oraz osób poszukujących pracy.

Kolejnym istotnym obszarem działań jest rynek pracy oraz wsparcie osób bezrobotnych poszukujących pracy. Jednym z najistotniejszych wyzwań strategicznych jest łagodzenie skutków bezrobocia oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy. Działania mają na celu zapewnienie dostępu do zatrudnienia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, wykluczonym oraz dyskryminowanym na rynku pracy a także podwyższenie im statusu zawodowego i społecznego, poprzez przygotowanie ich do powrotu na rynek pracy.

Cel strategiczny nr 4. Przeciwdziałanie patologiom w rodzinie.

Kolejnym celem jest ograniczanie negatywnych zdarzeń w rodzinie, konieczność szybkiego diagnozowania problemów i udzielanie skutecznej pomocy. Zła sytuacja materialno-ekonomiczna, rozluźnienie więzi rodzinnych, brak wsparcia w społeczności lokalnej często doprowadza do powstawania w rodzinie dysfunkcji. Najczęstszymi

problemami są: niewydolność wychowawcza, uzależnienia oraz przemoc. W sytuacjach problemowych zakłada się zatem realizację działań polegających na oferowaniu pomocy specjalistycznej (poradnictwo, terapia, konsultacja).

Cel strategiczny nr 5. Profilaktyka uzależnień, promowanie zdrowego stylu życia.

Kolejnym celem jest zapobieganie negatywnym skutkom uzależnień. Częstym powodem trudnej sytuacji życiowej są wszelkiego rodzaju uzależnienia (alkoholizm, narkomania, środki odurzające). Ludzie młodzi są szczególnie narażeni na popadanie w nałogi z różnych przyczyn. Problemy rodzinne, problemy z nauką, trudność w znalezieniu pracy czy negatywny wpływ środowiska. Bardzo dużą rolę odgrywa profilaktyka uzależnień oraz terapia osób uzależnionych i współuzależnionych. W ramach tego celu szczególny nacisk zostanie położony na profilaktykę uzależnień poprzez zastosowanie działań leczniczych i terapeutycznych oraz promowanie zdrowego stylu życia tj. zagospodarowanie czasu wolnego w szczególności dzieci i młodzieży. Skuteczność tego celu będzie można osiągnąć przez zaangażowanie wielu instytucji lokalnych, organizacji pozarządowych, służby zdrowia, szkół i innych podmiotów.

Cel strategiczny nr 6. Aktywizowanie lokalnego środowiska, wspieranie organizacji pozarządowych/stowarzyszeń itp.

Kolejnym celem strategicznym jest wzmacnianie grup i społeczności lokalnych do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów. Tylko współpraca, wspomaganie oraz pomoc w organizowaniu inicjatyw służących społeczeństwu daje szansę na realizację zadania mającego na celu poprawę życia społecznego w gminie.

Tabela 29. Kierunki działań - cel strategiczny nr 1

Cel strategiczny nr 1 Wspomaganie rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej					
Zadanie	Kierunki działań	Instytucja odpowiedzialna	Realizator	Źródło finansowania	Okres realizacji
1. Dążenie do stabilizacji socjalnej 2. Udzielanie rodzinom z terenu gminy świadczeń z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych	Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami	MGOPS	MGOPS	gmina - budżet państwa	2019– 2025
	Monitorowanie sytuacji rodzin	MGOPS	MGOPS	gmina - budżet państwa	2019– 2025
	Wczesna identyfikacja problemu	MGOPS	MGOPS	gmina - budżet państwa	2019– 2025
	Wsparcie finansowe i rzeczowe (dożywianie, wypoczynek letni, wyprawka szkolna, stypendium socjalne)	MGOPS	MGOPS	gmina - budżet państwa	2019– 2025
	Dążenie do aktywnego usamodzielnienia i wyjścia rodziny z trudnej sytuacji życiowej	MGOPS	MGOPS	gmina - budżet państwa	2019– 2025

Tabela 30. Kierunki działań - cel strategiczny nr 2

Cel strategiczny nr 2 Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zaspokojenie ich potrzeb i rozwój usług socjalnych					
Zadanie	Kierunki działań	Instytucja odpowiedzialna	Realizator	Źródło finansowania	Okres realizacji
1. Wspieranie rodziny w zapewnieniu opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych 2. Wspieranie organizacji społecznych, których działalność skierowana jest do osób starszych i niepełnosprawnych 3. Rozwój społeczny osób starszych i niepełnosprawnych 4. Rozwój infrastruktury ośrodków dziennego pobytu i klubów seniora 5. Zwiększenie dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego i usług rehabilitacyjnych	Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Poprawa dostępności do usług pomocy sąsiedzkiej	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi działająca na rzecz osób starszych/niepełnosprawnych	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Aktywizowanie potencjału ludzi starszych	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Przeciwdziałanie osamotnieniu i izolacji społecznej osób niepełnosprawnych i starszych	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Rozwijanie aktywnych form spędzania wolnego czasu poprzez zaspokajanie potrzeb kulturalnych, społecznych i rekreacyjnych	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Współpraca pracowników socjalnych z placówkami służby zdrowia, PCPR, PEFRON, Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025

Tabela 31. Kierunki działań - cel strategiczny nr 3

Cel strategiczny nr 3 Wsparcie osób bezrobotnych oraz osób poszukujących pracy					
Zadanie	Kierunki działań	Instytucja odpowiedzialna	Realizator	Źródło finansowania	Okres realizacji
1. Organizacja kursów mających na celu zwiększenie kompetencji zawodowych i społecznych osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy 2. Inicjowanie, współorganizowanie szkoleń podwyższających umiejętności zawodowe i społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 3. Wspieranie samozatrudnienia	Szeroka współpraca z PUP w zakresie aktywizacji zawodowej	MGOPS	Gmina	gmina	2019– 2025
	Rozszerzenie współpracy z CIS	MGOPS	Gmina	gmina	2019– 2025
	Organizacja robót publicznych	MGOPS	Gmina	gmina	2019– 2025
	Organizacja prac interwencyjnych	MGOPS	Gmina	gmina	2019– 2025
	Organizacja prac społecznie - użytecznych	MGOPS	Gmina	gmina	2019– 2025
	Wspieranie zatrudnienia subsydiowanego	MGOPS	Gmina	gmina	2019– 2025
	Stąła współpraca z PUP w zakresie monitorowania i rozwiązywania problemów bezrobocia na terenie gminy	MGOPS	Gmina	gmina	2019– 2025

Tabela 32. Kierunki działań - cel strategiczny nr 4

Cel strategiczny nr 4 Przeciwdziałanie patologiom w rodzinie					
Zadanie	Kierunki działań	Instytucja odpowiedzialna	Realizator	Źródło finansowania	Okres realizacji
1. Wsparcie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny 2. Wzrost jakości i poszerzenie oferty usług świadczonych na rzecz rodzin 3. Wspieranie rodzin w sytuacjach kryzysowych 4. Organizacja zajęć dodatkowych dla dzieci z rodzin problemowych 5. Organizacja wydarzeń, festynów do rodzin propagujących wartości rodzinne	Prowadzenie pracy socjalnej z rodzicami mającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Udzielanie pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Objęcie rodziny pomocą w formie – asystenta rodziny, mediatora, psychologa	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Monitorowanie sytuacji rodziny poprzez niebieską kartę i zespół interdyscyplinarny	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Współpraca ze szkołami i świetlicami środowiskowymi i opiekuńczo-wychowawczymi	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Organizacja wydarzeń kulturalno-rekreacyjnych skierowanych do rodzin	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025

Tabela 33. Kierunki działań - cel strategiczny nr 5

Cel strategiczny nr 5 Profilaktyka uzależnień, promowanie zdrowego stylu życia					
Zadanie	Kierunki działań	Instytucja odpowiedzialna	Realizator	Źródło finansowania	Okres realizacji
1. Działania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii 2. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat uzależnień 3. Umożliwienie korzystania ze specjalistycznego poradnictwa 4. Wsparcie rodzin i osób współuzależnionych 5. Promowanie zdrowego, wolnego od nałogów stylu życia	Prowadzenie zajęć profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży z terenu gminy Chmielnik	Gmina	MGOPS GKRPA	gmina	2019– 2025
	Wskazywanie możliwości uzyskania pomocy rodzinom z problemami alkoholowymi	Gmina	MGOPS GKRPA	gmina	2019– 2025
	Upowszechnianie materiałów informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych w zakresie problematyki uzależnień	Gmina	MGOPS GKRPA	gmina	2019– 2025
	Prowadzenie grup edukacyjno-motywacyjnych dla uzależnionych i współuzależnionych w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym ds. Profilaktyki i Uzależnień	Gmina	MGOPS GKRPA	gmina	2019– 2025
	Współpraca z Policją, Sądem Rodzinnym, kuratorem sądowym, ośrodkami uzależnień, pedagogami szkolnymi i poradnią psychologiczno pedagogiczną	Gmina	MGOPS GKRPA	gmina	2019– 2025
	Wzrost uczestnictwa społeczności lokalnej w szeroko pojętym życiu kulturalnym	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych w propagowaniu zdrowego stylu życia	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025

Tabela 34. Kierunki działań - cel strategiczny nr 6

Cel strategiczny nr 6 Aktywizowanie lokalnego środowiska, wspieranie organizacji pozarządowych/stowarzyszeń itp.					
Zadanie	Kierunki działań	Institucja odpowiedzialna	Realizator	Źródło finansowania	Okres realizacji
1. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego	Wspieranie organizacji pozarządowych	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Współpraca samorządu gminnego z organizacjami i stowarzyszeniami	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025
	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców idei i celów istnienia organizacji pozarządowych i stowarzyszeń	Gmina	MGOPS	gmina	2019– 2025

8. Spodziewane efekty wdrażania Strategii

Realizując podstawowe założenia Strategii 2019-2025 należy spodziewać się osiągnięcia następujących efektów służących mieszkańcom Gminy:

1. Objęcie instytucjonalną pomocą jak największej liczby potrzebujących ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznie zaniedbanych
2. Poprawa sytuacji życiowej rodzin i dzieci
3. Poprawa skuteczności instytucjonalnych oddziaływań w środowisku osób zagrożonych bezrobociem i bezrobotnych
4. Utrzymanie spójnego systemu realizacji zadań pomocy społecznej w gminie Chmielnik
5. Zwiększenie możliwości samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych
6. Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym
7. Zwiększenie akceptacji środowiska lokalnego wobec osób niepełnosprawnych i ich rodzin
8. Zwiększenie skuteczności edukacji społeczeństwa w zakresie profilaktyki i uzależnień
9. Wzrost społecznej świadomości w rozwiązywaniu problemów lokalnych
10. Objęcie działaniami w ramach realizowanych programów jak najszerszej grupy odbiorców przy optymalnym wykorzystaniu środków

9. Finansowanie działań

Finansowanie jest jednym z głównych warunków realizacji celów zawartych w strategii. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chmielnik” obejmuje lata 2019-2025 zakłada się, iż finansowanie będzie realizowane w sposób ciągły, podobnie jak i zdefiniowane cele strategiczne oraz kierunki działań.

Zakłada się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazywane Gminie z budżetu państwa (dotacje) na zadania zlecone i zadania własne;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

Ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu szczegółowe określenie planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe. Ze względu na brak długookresowych źródeł finansowania oraz wieloletnich dokumentów finansowych, określających planowane wydatki gminy na bieżącą działalność.

Podczas przygotowywania corocznej oceny stopnia realizacji strategii winno dokonywać się szczegółowej analizy źródeł jej finansowania.

10. Komunikacja społeczna i promocja

Informacja na temat realizacji Strategii przekazywana będzie mieszkańcom w sposób ciągły:

- na tablicach ogłoszeniowych,
- na zebraniach wiejskich,
- na sesjach Rady Miejskiej,
- w Biuletynie Informacji Publicznej.

Aby móc dobrze modyfikować Strategię, realizacja jej musi opierać się na właściwym odbieraniu informacji zwrotnej. Celem tych działań informacyjnych będzie:

- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w realizację strategii w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwości uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych UE dla wszystkich grup docelowych,
- w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Strategii wykorzystana zostanie technologia (Internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów).

11. Monitoring i wdrażanie strategii

Monitoring zapisów strategicznych polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych działań a w przypadku istotnych zmian społecznych na modyfikacji kierunków działania. W trakcie realizacji Strategii mogą nastąpić zmiany regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych. Podstawowym celem wymienionych działań będzie dostarczenie praktycznej wiedzy koniecznej przy podejmowaniu decyzji dotyczących przedsięwzięć planowanych do realizacji.

Proces monitoringu będzie służył do identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównanie ich zgodności z założeniami Strategii. Zebrane i opracowane dane posłużą do ewaluacji Strategii.

Ogólnym celem ewaluacji jest podniesienie stopnia efektywności, stopnia adekwatności oraz rezultatów wynikających z realizacji Strategii. Głównym zadaniem jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, które należy rozumieć nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, ale także jako zwiększenie przejrzystości i promowanie działań podejmowanych przez władze samorządowe.

Główne zastosowania ewaluacji:

- rozpoznanie słabych i mocnych stron,
- określenie możliwości i ograniczeń,
- usprawnienie zarządzania,
- określenie kierunków rozwoju i priorytetów działań,
- korekta, wsparcie alokacji zasobów finansowych,
- usprawnienie procesu decyzyjnego.

Zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom oceny stanu wdrożenia programów w zakresie:

- działania programów,
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów,
- wpływu na problemy, do których odnoszą się programy,
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia programów,
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

12. Zakończenie

Strategia w zakresie polityki społecznej określa misję dla instytucji działających w obszarze polityki społecznej, wyznacza cele strategiczne i działania, których realizacja powinna w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki kwestii społecznych. Problemy społeczne jakie stoją przed lokalnymi instytucjami realizującymi działania z zakresu polityki społecznej wymagają szerokiej współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych. Tylko współpraca między partnerami daje szansę na realizację podstawowego zadania jakim jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie ich trudnych wręcz krytycznych sytuacji życiowych.

Strategia w zakresie polityki społecznej ma charakter wieloletni i wyznacza kierunki rozwoju działań pomocowych ze szczególnym uwzględnieniem tych, które mają na celu wyjście osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z kręgu świadczeniobiorców pomocy społecznej. Wskazuje też nowe formy pomocy oraz różnorodne formy aktywności lokalnej konieczne dla budowania spójnego systemu wsparcia społecznego.

Realizacja przyjętej strategii umożliwi racjonalne wykorzystanie potencjału wszystkich partnerów w celu rozwiązania wielu problemów społecznych, w tym przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Strategia będzie podlegała ewaluacji. Kluczowe znaczenie dla strategii ma systematyczna realizacja i monitoring przyjętego harmonogramu działań.

Strategia i wynikające z niej programy są otwarte i elastyczne. Podlegają okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom. Działania te wynikają ze zmieniającej się rzeczywistości społeczno-ekonomicznej, pogłębiania diagnozy potrzeb oraz zmieniających się wymogów prawnych.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Miejskiej w Chmielniku
Anita Jabłońska